

Universitätsbibliothek Mannheim

Rvdimentorum cosmographicorum Ioan. Honteri ... libri III

Honterus, Johannes

Antverpiae, 1560

urn:nbn:de:bsz:180-digad-1692

52/15

H 220 D 5

R V D I M E N T O
rum Cosmographicorum Joan. Hon-
teri Coronensis. Libri. III. cum
tabellis Geographicis
elegantiss.

*De variarum rerum nomenclaturis,
per classes, Liber. 1.*

ANTVERPIAE.
Apud Ioannem Richardum.
Cum Priuilegio.

RUDIMENTORVM

COSMOGRAPH.

L I B . P R I M V S .

Oelorūm partes, stellas cum flatibus,
vibes,

Regnaque cum populis, sparsas & in
æquore terras,

Montesque & fluuios, iunctisque ani-
malia plantis:

Officia, ac sectas varias, operumq; labores,
Morborumq; simul species & nomina dicam.

Mundus in æthereum, qui desuper imminet orbi,
Inq; clementorum duplicatur corpora primūm.

Æthereus duplices sphærarum continet orbes,
Fixaq; cum septem stellis errantibus astra.

Maiores cycli, qui mundum partibus æquis

Distribuunt, ut signifer æquatorique feruntur:

Quemque dies medius designat, & imus horizon,
Lacteus, ac duo qui ducuntur ab axe Coluri.

Zodiacus primūm bissexus vnde signis
Conspicuus, tropicum attingens obliquus utrumque
A summo cancrum, capricornum cernit ab imo.
At qui signiferum rectus secat, inque priori
Laniger libræque gradu lucem æquat & umbras,
Æquator, media in mundi regione locatur.

Qui paribus spacijs occasum cernit & ortum
Circulus, & gemino concurrit semper in axe:
Discernitque diem, variatque me sembrinus orbem.
Hinc medium sphæræ superum distinguit ab imo
Alter, & is cœli primum terræque supremum
Coniungens, fertur (quia visum fuit) horizon.

Lacteus

LIBER PRIMVS.

Lacteus hinc sequitur candore notabilis ipso,
Qui solus cœlo spectatur nocte sereno,
Transuersusq; diu geminum præterneat axem.
Mox bini subeunt, qui quattuor ante relatos,
Seq; secant, gemino coēentes cardine mundi,
Tempora qui signant anni, cœlumq; per astra,
Quattuor in partes diuisum mensibus æquis.

Hinc alios numerant prædictis orbe minores,
Qui per inæquales diducunt sidera partes.
Circulus ad boream complectitur Arcton, & intus
Sidera concludit liquidum fugentia pontum,
Alter ad æstiui defixus sidera Cancri,
Solstitio longum cogit decedere Solem.
Tertius hunc vltra brumalis nomine dictus,
Quo noctem tropico Sol portigit in capricorno.
Vnus ab his superest extremo proximus axi,
Quem terris pressum notius describit horizon.
Hisque parallelis zonis tibi quinque profundum
Diuiditur cœlum, totidemque plaqæ orbe premuntur
Quarum quæ media est, vix est habitabilis æstu:
Nix tegit alta duas, totidem inter utraque locatæ
Temperiem retinent mista cum frigore flamma:
Hanc nos incolimus, contraque antichthones illam.
Nec dubium antipodes multis consistere terræ
Partibus, ad centrum directis vndique plantis.
Puncta duo cœlum in paruos ubi voluitur orbes,
Constitutæ polos, geminoque à cardine mundi
Per centrum terræ tenuis deducitur axis.

Signifer hinc bissex obliquat sidera, quorum
Sex videt ad boream, sex æquidialis ad austrum.

LIBER

Ter denis gradibus signum distinguitur vnum,
Bis tricena gradus memoratur habere minuta.
At qui signorum varia est natura genusq;,
Mascula sunt, aries, gemini, leo, libra, sagitta,
Fusor aquæ, iunctumq; simul sortita calorem.
At sibi fœmineam consciscunt frigida sortem,
Bos, cancer, virgo, capricornus, scorpio, pisces.
Frigida sunt nocti, sed mascula sacratdiei.
Ipsa quoque his anni variantur tempora signis,
Namque aries, taurus, gemini, sunt sidera Veris:
Æstatem cancer, leo trux cum virginе compleat,
Scorpius autumnum, & duplice cum lance sagitta:
Inde hyemem pisces capricornus, aquarius addunt.

Restat adhuc eadem ternis proportio signis:
Ignea triplicitas aries, feruens leo, Chiron:
Terrea sed taurus, virgo & capricornus habentur:
Aëream sortem chelæ, vñiger, atque gemelli:
Scorpius appropiat, piscesq; & cancer aquosam.
Deniq; cum vegetet communis corpora virtus,
Singula membra tamen quoduis sibi vendicat astru:
Quippe aries capiti, taurus ceruicibus hæret,
Brachia sub geminis censemur, pectora cancro.
Sorter regit scapulas leo, ventrem atq; ilia virgo,
Libra tenet lumbos, & scorpius inguine regnat,
Arcitenens femori, genibus capricornus amatur.
Cruraq; fusor aquæ reficit, vestigia pisces.

Et quoniam varia currentes ordine stellæ,
Corporis æquales spacio, similesq; colore,
Haud intorno sci poterant, solertia sparsas
Struxit in effigiem & variarum membra ferarum,

Impo-

P R I M V S.

Imposuitq; simul iunctis cognomina stellis.
 Ad boream geminas ingens Draco diuidit Arctes.
 Hinc subit Arctophylax pariterq; Corona, Lyraq;
 Proximus Engonasis: post huc ophiuchus & Anguis.
 Mox Aquila & Telum surgunt, & lactea Cygni
 Sidera, Pegasus hinc sequitur Delphina, simulq;
 Andromede, Cepheusq; & Cassiopea parentes,
 Armatusq; gener Perseus: circum ora Medusæ
 Horrida, Deltoton simul Heniochusq; feruntur,
 Hinc aries, taurus, gemini, cancer, leo, virgo,
 Libraq; scorpius, arcitenens, caper, hydria, pisces.
 Cetus & Eridanus post hæc vertuntur ad austrum,
 Orionq; premens Leporem. Procyonq; resulgens,
 Inde Canis maiorstellataq; cernitur Argo,
 Perq; trium loca signorum se porrigit Hydra,
 Craterem dorso gestans, Coruumq; loquacem.
 Hic Fera Centauro resupina tenetur, at ultra
 Thuribulum, notiæ piscis fugit astra Coronæ.

Sunt etiam propriæ dictorum sidera partes:
 Pelades in dorso tauri sex esse feruntur,
 Fronto sedent Hyades, fundendis imbris aptæ.
 Inde Propuspedibus geminorum prævia, sed quæ
 In cancro nubem referunt, Præsepe vocantur,
 Moxq; duo circum Præsepe feruntur Aselli.
 Regia stella nitet generosi in corde leonis,
 Virginis in summa gestatur Spica sinistra,
 Sed Protrygeta subit prope dextram virginis alam,
 Quattuor in dextra quæ conspiciuntur aquari,
 Vrnam: at quæ pisces connectunt, Vincula dicunt.
 Nodus inest Vinclo: pedibus subiecta bootæ

L I B E R

Arcuri stella insequitur Plaustrumque bouesque,
Postremas Helices stellas humeroque sinistro
Heniochi residet sidus pluuiale Capellæ,
Inque manu lœua geminus discernitur Hœdus.
Ast Argo in summa micat inclita stella Canopi.
Sirius inde Canis fixus maioris in ore.

Hinc tibi per medium septem declive feruntur,
Saturnus, Sol, Luna, Venus, Mars, Jupiter, Hermes,
Fixa quidem toto circumvoluuntur olymbo
Sidera, sed proprios retinent errantia motus:
Semper enim currunt fixis contraria stellis,
Atq; domos habitant bissena per astra, suasque
Exerceant illic proprio quisque ordine vires.
Luna tenet cancrum, geminos cum virginis astro
Mercurius, taurō & chelis Venus ipsa quiescit.
Feruidus inde Leo Soli, sed scorpius ardens
Atque aries Marti cedunt: hinc piscis uterque
Centaurusq; iouem, Saturnum fusor aquarum
Rectorem agnoscit, simul ægocerotis & astrum.

At planetarum in rapidis distantia signis,
Dicitur aspectus, quo se impediuntque iuuantque.
Cum duo planetæ alterutris distare videntur
Sextam signiferi partem, vel per duo signa,
Asperius fertur sexangulus: at tria quartam
Zodiaci partem cum stant per signa planetæ,
Conspicitur fives quandam angula: tertia sed pars
Signiferi, reddit per quatuor astra trigonum.
Denique per medium contraria sidera partem
Eminus aspectum soliti firmare planetæ:
Ac certis spacijs concurrere rursus eodem

In-

P R I M U S.

In signo, quoties superi obscurantur ab imis.
Sunt etiam aduersa gemini se parte secantes
Orbes, quos faciunt Solis Lunæque meatus:
Sectio qua Phœbe gelidas ascendit ad arctos,
Hæc eadem caput est: sed & altera cauda draconis,
Quà Luna imbriferum cursu descendit ad austrum.

Accipe quo spacio perlustrent signa planetæ:
Saturnus cursum duodena per astra rotatum
Motu retrogrado terdenis conficit annis.
Bissenisque Iouis bissena perambulat astra
Sidus: at ipse duos gradit Mars amplius annos.
Sol in se sua per vestigia colligit annum.
Signa Venus, dubiusq; anno minus amplius Hermes
sed bis quindenis percurrit Luna diebus.
Hinc ortum triplicem nobis posuere priores,
Quo stellæ ascendunt, obituque sub æquora pergunt.
Cosmicus exorto stellas cum sole reducit,
Cum simul aduersæ tingunt se Tethyos vndis.
Occiduo Chronicus surgentes cernit horizon
Sole & in opposita stellas regione cadentes.
Quin ubi Phœbus equis summo procul axe recessit,
Incipiunt stellæ sensim apparere minores.
Mox cum sol proprietor flammis opera omnia lustrat,
Astra polo fugiunt, quorum simul agmina cogit
Lucifer, & cæli statione nouissimus exit.
Ut stellæ in longum primò distare evidentur
Arietis à punto, sic has ecliptica monstrat
Linea signiferi in latum cessisse. Per axem
Et fortunatas quæ transit linea terras,
Inde quidem trahitur distantia longa locorum.

L I B E R

Sed spatium latum est, quod æquatore recedit.
Atq; poli gradibus respondet vbiq; leuati.
Declinat ſidus, cùm diſtat ab æquidiali.
Eleuat, ex imo quod in altum mittit horizon.

Mellembrinorum quiuis ſemiffe recepto,
Quindeniuē gradus, respondent protinus horæ
Vnius ſpacio: ſex & triginta feruntur:
Quisque gradus denos retinet: quantoq; recedit
Longius à medio, noctes æquante diesq;
Orbe, magis coiens geminum decrēſcit ad axem,
Æſtiosque dies numerosis explicat horis.
At gradus in longum, ſub cyclo ſcilicet æquo,
In latum, ſtadijs responderet vbique locorum
Quingentis, quorū ſpacia hæc tibi carmine ſignant,
(Quattuor ex granis digitus formabitur vnuſ.
Est quater in palmo digitus, quater in pede palmus:
Quinq; pedes paſſum faciunt, paſſus quoq; centum
Quinque & viceni ſtadium dant: ſed miliare
Octo dabunt ſtadia, & duplatum dat tibi leucam.)
Milleque bis decies paſſus nunc iura diurnum
Conſtituere viꝝ ſpacium: miliaria forte
Quattuor, exiguoꝝ minus noſratia reddunt.

Inferior mundus, tellure & aqua, aëre & igne,
Dicitur ex primis rerum conſistere cauſis:
Ex quibus aſſiduis vicibus modo cuncta creatur,
In quaꝝ iterum, quicquid natum eſt, nat uia reſolut,
Aëris æthereo viꝝ eſt ſtabilita ſub igne,
Quaꝝ ſibi diſſimilis triplici regione notatur,
Sūma calet, media eſt gelidiſſima, proxima vtrūque
Æſtem ac frigus diuerſo tempore ſentit.

Quippe

P R I M V S.

Quippe vapor duplex ascendit in aëre, primus
Crassus & humidior propria grauitate tenetur:
Aridus atque calens sine pondere prosilit alter.
Ex humente quidem concrescere sæpe feruntur
Hyberneque niues, matutinaque pruinæ,
Largior & crassis descendens nubibus imber,
Roresque nebulæque, & mista grandine nimbi.
E sicco alterna generantur sorte vapore,
Fulgura cum tonitru, rapidi cum fulmine venti.

Nomina ventorum posthac patriamque docebo:
Quattuor oppositis veniunt è partibus orbis,
Quos circum varij dextra lœuaque feruntur,
Impelluntque leues aduersis flatibus auras.
Frigidus à summo descendit Aparctias axe,
Circius ad zephyrum, Boreas hunc cingit ad ortum.
Auster ab aduerso pluuias inducit olympos,
Ab Lybe qui dictum, dictum quoq; spectat ab Euro.
Insuper & verno flat Subsolanus ab ortu,
Solstitium huic sociat retrahentem nubila ventum,
Brumalesq; tropæ violentum flatibus Eurum.
Occidua Zephyrus de cardine spirat, at ipsum
Africus hyberno contingit sole cadente,
Ac simul Argestes æstiuo solstitiali.

Tempus & ad solidam proprius descendere terrā,
Quæ centro in medio penitus firmata quiescit.
At circum roseis sol vectus ubique quadrigis,
Ex ortu lucem, discessu procreat umbram.
Eclipsimque facit, si quando corpora lunæ
Obiectu terre radijs intacta relinquit.
Oppositis leuem pingit sub nubibus Irim.

L I B E R

Nec dum etiam solitas diuersis mensibus anni
Continuare vices, variasque nouare locorum,
Perpetuo cessat motus discrimine formas.

Longa parallelis est subdita terra duobus,
Vnde dies mediam ab reliqua distinguitur horam:
Climaque in oppositis memoratur partibus orbis.
Atque hinc per Meroen, per Niloticamque Syenen,
Et per Alexandri, Rhodij quoque Apollinis vrbes.
Perque Helleponum atq; Borysthenis ostia currunt
Riphæasque arces, quibus additur ultima Thule.
Inde per antithesin contraria climata longas
Imparibus spacijs variant noctesque diesque.
Quinetiam tellus varia ratione vocatur,
Insula, Continuum simul & Peninsula, & Isthmus.
Æquoreos itidem fluctus, quibus additus orbis.
Oceanum appellant, pelagusque sinumq; fretumq;.

Finis Libri. I.

R V D I M E N T O R V M

C O S M O G R A P H .

L I B E R S E C V N D V S.

Vnc quoque terrarum triplices per-
currere partes,
Europæ, pariterque Asیæ, Libyæque ca-
lentis (na regnis.
Aggregiar, priscis miscens noua nomi-
nanque velut rerum cursus sub sole per orbem
Incertis vicibus nunc huc, nunc fluunt ut illuc,
Nec retinere valet stabilem per secula fortē;
sic olim indigenis bello, fame, peste fugatis,

Nomi-

SECVNDVS.

Nomina s^{ap}e nouis sunt commutata colonis.
Finibus Europæ clauduntur Iberica regna,
Quæ prima Oceanum spectant, Solemq; cadentem.
Hinc sursum versus borealia litora Galli,
Germanique tenent, & gentes Sauromatarum,
Quæ Scythiam partim contingunt Solis ab ortu:
At Scythiam Thraces opibus belloq; superbi,
Et Macedum quondam clarissima regna sequuntur.
Græcia dehinc notum longè procurrit ad axem,
Cui Peloponnesus bimari coniungitur Isthmo.
Hinc procul Ionios exceptans margine fluctus
Adriæ, Illyricis Italos seiungit ab aruis.
Europæ medium Dacorum regna tenent: mox
Pannoniæ tellus vicinis iuncta Polonis,
Vndique terrificis premitur nimis obuia bellis.

Principioque triplex Hispania continet vrbes,
Bætica quas posuit, quæ nunc Granata vocatur:
Quasque Tagus spectat per Lusitanica regna,
Quæ modo Castiliæ mutato nomine tellus,
Gallicæ simul & Portugallensis habetur.
Et quas præcipiti cursu per transit Iberus,
Qui per Nauarram Tarragonensia rura
Obliquus fugiens pelagi coniungitur vndis.
Corduba principio præpollet, & Ispalis vrbes,
Priscaque Tartessus, Paxiulia, Compostella,
Hinc & Vlyssippo, simul & Salmantica, moxque
Illipulæ magnæ & geminæ Carthaginis arces.
Tolletum, infelixque olim Numantia, Burgis,
Mæniaque Emeritæ, & Gallis vicina Gerunda:
Tum Pœiopolisque Augustaque cæsaris, atque
Tara-

L I B E R

Tarraco, quæ nomen citimo dedit inlyta regio.
His iungas veterem cum Barchinone Saguntum,
Dertosamque, vrbemq; valentis nomine dictam,
Ac plures alias, vbi non obscura feruntur
Flumina, & hesperio recludunt ostia ponto,
Bætis, Anas, Doriæque simul Minijque fluenta,
Et Tagus auriferis passim fœcundus arenis,
Hic Sacrum, Nerium, promontoriumque Trileuce
Oceano incumbunt: pelago Scombraria, Calpe,
Quæ sociam spectat trans æquora stricta columnam.

Gallica Pyrene sublimi vertice regna
Hispanis terris discernit Solis ab ortu,
Quatuor in partes diuisa: Aquitania prima est,
Celtica quam sequitur: sed Belgica Narbonensem
Desuper arctois submotam spectat ab oris.
Has nunc alternis vicibus tenuere minores,
Gasconij Turonensesque nouique Britanni,
Normandi, Franci, Bourbonenses & Anerni,
Picardi, Flandriq; Hanones, ditesq; Brabantii,
Campanique, & quos Burgundia prisca Sabaudis,
Ac Delphinatus pariterque Provincia iungunt.
Verum Aquitanorum celebres memorabimus vrbes:
Primaq; Burdegala est, post hanc Genebumq; tene-
Et Turonensis tellus, & Auaricon, Andes. (tur:
Luteciam inde colunt, & Lugdunensiæ Celtæ
Mœnia, sed cessit Rotomagis in ordine Belgis,
Et Gandauorum populi, ciuesque Louani.
Tullion hinc Lotharingorum atque Metœsia rura
Intermixta manent Germanis vndique terris.
Cis Rhodanū Auenion iacet, Allobrogūque Vienna.

M. .

S E C V N D V S.

Mox Arelas Geneuaque lacus, Visontion atque
Massilia externis quondam constructa colonis.
Ulterior Narbo, Mons pessulus, atque Tolosa.
Sequana post Mosam, Ligeris, fluuiusque Garumna,
Oceani repetunt diuersa per ostia fluctus,
In medium pelagus concordi fluminis alues.
Ipse Araris, Rhodanusq; Isara, atq; Druentia currunt.

Germanas etiam terras prope flumina Rheni,
Atque alias alio iungam sub sole iacentes.
Occiduas partes gens martia Germanorum
Heluetij, simul & Vasti colit incola regni:
Moxque Sicambrorum populi, cultique Batavii.
Cimbrica cum Frisijs septem subiecta trionum
Chersonesus habet Pomeranos proxima saltus.
Slesia sed roseos solis consurgit ad ortus.
Inde Morauorum transgressus rura, videbis
Austriacos colles & campos vitibus aptos.
At Styria scopuli, rarisque Carinthia campis
Australes, tangunt Athesina cacumina: moxque
Heluetia summis & quandam nubibus alpes,
Quattuor in partes aliò currentia fundunt
Flumina, Danubium, Rhenum, Rhodanumque, Pa-
dumque.

Interiora tenent diuersis Teutones arua
Nominibus, iuxta Hercyniam cultissima syluam
Rhœtia Vindelicos Virtenbergensibus agris
Diuidit: Alsaciam post hos Franconia iungit
Hessorum populis: quin & Turingia Misnia
Saxonas ac Marchos sociat, sed Norica tangit
Oppida, continuis munita Boemia syluis.

Trans

L I B E R

Trans Rhenum celebris Constantia prima tenetur,
Mox Basilea simulque Argentinentia rura.
Treueris inde vetus Maguntinensis aruis
Iungit Aquisgranum, Agrippinensesque colonos:
Geldria, Traiectum, pariterque Antuerpia magno
Vicinæ Oceano, cis Rhenum plurima passim
Oppida respiciunt Fryslorum ac Vestfala rura.
Lipsia Brunswigam gelidas hinc spectat ad arctos,
Cassiliam ad zephyrum, disiunctos rursus ad amnes
Hinc atque hinc geminam Francfurti dispicit urbem.
Ast Erdfordensi succedit proxima tractu
Herbipolis, simul & vicinior Ulma Tubingæ.
Norica metropolis post has, & Praga sequuntur,
Breslaaque Lubecumque ac Vittembergæ: sed ultra
Danubium, tepidoque habitata propinquius austro,
Græcia, Villacumque, Oeniisque cacumina pontis.
Hisquæ Salisburgam socies, pulchramque Viennam,
Cumque Ratispona Monachū: dehinc Vindelicorum
Augustam placet, & Patauinæ addere ripas.
His quoque largiflui fontes miscentur & amnes:
Ad boream currunt Amasus, Visurgis & Albis,
Rhenus, & hinc Odera, ac popularis vtrique Sueus.
Danubius reliquos secum deducit ad ortum.
At nunc Sarmaticos campos Scythiamque niualem
Cis Tanaim fluum & Matotidis ampla paludis
Æquora, sub stellis geminæ lustrabimus Vrsæ.
Hanc terram primùm veteres coluere Agathyrsi.
Et cum Thyssageti Nomades, rigidiisque Georgi,
Quin & Hamaxobij plaustris sine sede vagantes,
Basternæque, Getæque, sagittiferiisque Geloni.

Insu-

S E C V N D V S.

Insuper Euxino propiore gens Taurica ponto,
Taurica supra alias quondam seuisima gentes:
Sed cultus terræ postremis mitior annis (quam
Contigit. Hesperiam partem, zephyrisque propin-
Nunc propria duplices retinent ditione Poloni,
Et quæ Sarmatico coniuncta est Prussia ponto.
At Massouitas simul & Samogitia rura,
Ad Boream acclivi sequitur Litaonia tractu.
Nec procul Hippophagis affinis Russia Moschis,
Iunctaque Lithuania tangit Podolia saltus.
Est etiam extremo quædam sub cardine tellus,
Ac Noriuegorum glaciali proxima ponto
Littora, & indomitis contermina Suetia Gottis,
Scanorumque rigens arctoo frigore tractus.
Sed tamen & cœlo propiora fruuntur iniquo
Oppida Riphæis nimis infestata pruinis.
Atque ideo raræ indigenis cultoribus urbes,
Quas inter celebris Posnania prima plocenses
Dantiscoisque pari discernit limite campos.
Inde Toronensi Mons regius additur urbi,
Moxq; propinqua Rigæ Mariæburgensibus agris.
Littora, Sarmatici q; caput Cracouia regni:
Quin & Lublinæ sociata Premilia terræ,
Vilna quoque, & proprior Leoburga tepentibus au-
Istula præterea, liquidiq; Borysthenis vnda. (Stris.
Pluraq; per Scythicas currunt sine nomine terræ
Flumina, stagnantesq; augent remorata paludes.
Sed iam tempus erit propiores visere partes.
Pannoniam Illyriamq; simul, Thracenq; cruenti
Mauortis patriam, nimium nimiumque propinquos
Dalmatiz

LIBER

Dalmatiæ fines, vestatamque vndique Bosnam.
Mysorum inde solum, Dacorumq; oppida: quæ nunc
Moldauique tenet, transalpinique Valachi.
Et quæ Carbathio septem circundedit arces
Vertice, bulgaricis modo Transyluania terris
Haud multum disclusa. Sed enumerabitus vrbes:
Regia budensis prima est, mox Agria, postquam
Cremniciæ montes, Posonenſiaque arua sequuntur
Et cum Strigonicis Cassouia prisca colonis.
His quoque Bellogradū, & regalem iungimus Albani
Emporiumq; simul Varadini atque alta Cibini
Mœnia, præcipitiique litam sub monte Coronam,
Quam primam Europæ Christi documeta sequente,
Soloriens radijs lustrat propriisibus urbem.
Mox Adrianopolis Sophiæ vicinior aruis,
Nicopolisque triplex iacet, & Selymbria, Varna:
Inde Liburnorum Scardona, simulque Ragusi,
Quæque tenet Ponti Byzatia littora fauces. (thūque
Quid memoré Anchialonque, Heracleamque, Perin-
Abderamque Maroneamque & Olyntho & Ænon,
Callipolimque, & quæ sociant freta Seston Abydo,
Atque alias, quarum iam nil nisi nomina restant?
Imò etiam patrijs nunc vix hæremus in oris.
Non tamen antiqui desunt regionibus amnes.
Danubius secum defert Oenumque Lycumque,
Germanos fluuios, sed aquæ septemplicis Istri
Nomine mutato decliviibus vndique ripis
Præcipitem Drauum & Sauum, placidumq; Tibiscū,
Et patrium simul in Pontum comitantur Alutham
Strymonis Ægæo, Nessiique Hebreiisque fluenta
Miscentur

SECVNDVS.

Miscentur pelago. Montas quoq; partibus illis,
Ismarus & Rhodope, coniunctusq; Orbelus Hæmo,
Et qui Dalmaticis latè discernit ab oris
Rascenses populos sinuoso vertice Scardus.

Vlterior Macedū tellus, quondam inclyta regna,
Continet Albanos, mox Pœonas atq; Pelasgos,
Æmathiæ campos quoque, Mygdoniæq; recessus.
Has prope Thessalicis Magnesia iungitur agris.
Doris item spectat Locrenſia rura, sed vlt̄rà
Proximat Aonijs Phocensis & Attica tellus.
Trans Isthmum Ætolisimul & vicinus Acarnan,
Epirusq; iacet, varijs distincta colonis.
Atq; hæc prisco quidem, nunc Turcia tota vocatur,
Helladis ac vix dum vestigia parua supersunt.
Quin igitur veteres potius celebrabimus vrbes:
Primaq; Dyrrachium est, vrbisq; ab Apolline dictæ
Mœnia, Pieriæq; domus gratissima Musis.
Hinc Hypata Phthiæq; & Larissa sequuntur
Oppida, mox & Opus, & Pella insignis alumnis,
Et quæ prima fidem nostrum diffudit in orbem,
Amphipolisq; simul, necnon Berræa Philippiq;,
Et Thebæ Baccho celebres, & Apolline Delphi.
Aulidis hinc portus, Megara & cerealis Eleusis,
Tum proprium diu x cognomen & vrbis Athenæ.
His quoq; Naupactū, Anticyram & Calydonia rura,
Leucadaq; Ambraciāq; simul, glandisq; feraceim
Dodanam & celsam Buthroti iungimus vrbem.
Per Macedum fines pelagi petit Axios vndas: (nis
Nec procul & Chabrius rapidiq; Haliacmonis am-

LIBER

Peneusque fluens medius per Thessala Tempe:
Sperchij Ismenique vadum, Cephisus, & acer
Illissus, cerebrasque vrgens Achelous arenas.
Quinetiam varij celebrantur in Hellade montes:
Pelius, Othrys, Athos, & fato nobilis Oeta
Herculis, & bijugo Parnassi vertice colles:
Virgineusq; Helicon, natusque ad sacra Citharon,
Ossaq; cum Pindo, maiorque ambobus Olympus.
Hinc spectant Adriae prærupta Ceraunia fluctus,
Sunion Ægæum. Sed vastas carmine terras
Helladis emensi, bimarem transibimus Isthmum.
Ac simul Argolicas & Achæidas atque Laconum
Et Peloponnesi reliquas per littora gentes,
Vrbibus ex proprijs dictas lustremus, & intus
Arcadas antiquos: quibus adiarentur & vrbes,
Argosq; Sparteque, Agamemnoniæque Mycenæ.
Mox Epidaurus adest, & nobilis ære Corinthus,
Olenus & Sicyon, Patræque humilesque Cleonæ.
Gythion ac Trœzen, Messene, notaque Lerne.
Inde Methona, Pylus. Pisarum atq; Elidis vrbes,
Mantineæ, Tegeæ, Megalipoleosque coloni.
Inachus Argolicos campos, Asopus Achiuos,
Eurotas cultus Lacedæmonis irrigat agros:
Nec procul Alpheus lapsus subtermare, qui post
Ore Arethusa tuo Siculis confunditur vndis.
Arcadiam illustres incingunt vndiq; montes,
Menala, Taygetus, Pholoë ac Stymphalides umbræ,
Etcum Cylleno gelidi pineta Lycei.
In mare Spiræum tendit, Maleæque furentis
Æstus, & Acritas ac Tænarus ostia Ditis.

Hespe-

SECVNDVS.

Hesperios procul hinc tractus, atque Itala regna
Incingit mare quod suprà, quodq[ue] alluit infrâ:
Sed medium duplices secat Appenninus utrinque
Ausoniam in partes, Adriam littusque sinistrum
Cum Carnis Venetiique colunt, Gallique togati,
Vmbri Picentesque viri, prisciisque Sabini,
Pelignosq[ue]; sequens Frentanus & Appulus agros,
Hic Salentini Calabriique per oppida campi,
Magnaq[ue] in Ausonijs habitatur Græcia terris.
Brucia Lucanos Tyrrheno littore primos,
De Campanorum lato circum æquora colles,
Volscorumque domos spectat, veteresque Latinos,
Hinc Ligurum populos, Hetruscorumque penates,
Insubriumque agros, spaciofasque insuper urbes:
Quæque tenent Veneti munita palatia ciues,
Et Mutinæ patauique arces, ditisque Rauennæ,
Histrorum inde iacent Tergeste, Aquileia tractu:
Ultrâ Ancona mari spectata, bononia campis,
Mox & Ariminon & Ferraria, Nursia, Sulmo,
Sipantum atque Amiterna domus, Venusinaq[ue] rura,
Brundisiū, Hydruntumq[ue], propinquaque tecta Croto
Inde Tarentinæ Metapontum iungimus urbi, (nis.
Rhegion ac Locros, biferique rosaria pæsti,
Sirenum scopulos, promontoriumque Mineruæ,
Surretum, Capuan atq[ue] altum Prænesti, Salernum,
Parthenopesque arcem, & Cumæa templæ sibyllæ,
Nuceria & Nolæ beneuentanosque colonos,
Antiphatæque domum, & Circeæ littora terræ.
Mox Caieta iacet, sinuessaque, Tybur: Aquinum,
Ardeaque, & rerum quondam pulcherrima Roma,

B 2 Roma

LIBER

Roma caput mundi: Perusinaq; rura sequuntur,
Et Florentinis immisus mœnibus Arnius.
Nec Mediulanii pulchram reticebimus arcem,
Dertonam Ticinuq; simul, Genuamq; superbam,
Tridentum Pisamq; urbem, veteremq; Cremonam,
Mantua quam sequitur, Verona, Placentia, Parma,
Atq; aliæ plures, quas præterlabitur aminis
Eridanus, post hunc Rubicon præcepsq; Timauus:
Hinc Tifernus, & Hirbinis è montibus ortus
Aufidus: ac Tuscum qui deuoluntur in æquor,
Vulturnusq; celer, Silari Sarnique fluenta,
Cuique fuit rerum concessa potentia, Tybris.
Sed quis finis erit, si prosequar omnia verbis
Oppida, & apricos colles, sylvasque, lacusque,
Fluminaq; & campo's sinuososque vndique portus?
Omnia sunt fama totum vulgata per orbem.

Finis Libri. II.

RUDIMENTORVM COSMOGRAPH.

LIBER TERTIVS.

Astenus Europæ lustratis ordine re-
gnis,
Et procul hinc ventis immensa peræ-
qua vedi,
Tandem Asiae magnæ populos videa-
mus & vrbes.

Hanc latè triplici contingens littore vastus
Alluit Oceanis. Zephyris obuersa tenetur
Inlyta Syrorum tellus, Asiaq; que minoris

Por-

TERTIVS.

Portio, & antiquo notissima carmine Colchis.
Tum variae gentes passim deserta Schytarum,
Mox etiam tenui felices vellere Seres,
Tartaricique tenent borealia rura coloni.
Hinc oriens Schytiam trans celsum spectat Imaum,
Regnaque translatum quae restant Indica Gangem.
Quinetiam interiore longe procusit ad austrum
India, Carmanisque propinqua Gedrosia terris.
Persidis inde solum sequitur, Chaldaeaque regna,
Totaque thuriferis Panchaiæ pinguis arenis.
Multæ intus gentes celebres, populiique potentes
Terrarum varios sparsim tenuere recessus.
Sed nos iam Syriæ pennis aduersa fauoni
Littoraque, & terram lustremus melle fluentem.
Prima Palestinam sirbonidis alluit vnda,
Mox & oliviferis Iudææ collibus, illinc
Phœnissas paritergentes, Apamenaque rura,
Verum hinc palmiferâ prorsus sociabis Idumen.
At Galilæorum spaciose limite fines
Latifluus Iordan scindit Trachonitidis aruis.
Interiusque solum bis quinis vrbibus aptum,
Hinc Cœlen Syriam, hinc Casiotidis aspicit agros.
Insuper & medium concludunt flumine terram
Tigris & Euphrates, qui per babylonica lapsi
Mœnia, volvuntur sinuosum in Persidis æquor.
Sunt etiam egregiæ dictis regionibus vrbes,
Ascalo & Antipatris, pariterque Azotia rura,
Et samaranishabitata sebasta coloni.
His sacram Solymorum ædem Gazamque potentem
Cæsaream duplarem, & priscam iungemus Ioppen,

L I B E R

Cum Sidone Tyrum celebrem, & Ptolemaidis vrbē,
Beryton ac Tripolin, Myriandron, Laodiceam,
Tiberij, atque alias Galilæi littoris arces,
Et Gadarenorum fines, vrbemque scytharum.
Nec procul Europum claramque videbis Edessam,
Nisibin, & Latio maculatas sanguine Carras.
Est quoque diuersis non vna seleucia terris,
prima tenet littus, medios colit altera campos.
Palmyra deinde subest, Hierapoleosque coloni,
Antiocheia duplex, quarum accolit altera Taurum,
Alteram per medium labentem cernit Orontem.
Chrysoroas pulchro præterfluit amne Damascum.
Iordanisque sacer geminis è fontibus ortus,
Per latae valles & amœnos vndique saltus
Tandem Asphaltitæ diris immegitur vndis.
Hoc tractu quondam Deus impietate superbas
Sulfureis flammis sodomorum perdidit vrbes.
Et Iericunta quidem similis vindicta secuta est:
Totaque nunc regio priscis viduata colonis,
Obruata desertis vestigia querit in agris.

At nunc præcipuos videamus in ordine montes,
Fœcundum cedris Libanum, celebrataque fama
Carmeli iuga: mox è quo Deus ipse tremendo
Fulgure cum tonitru lapsum perterrit orbem.
Inde duplex Casius geminato vertice surgens,
Hinc Pelusiacæ, inde Seleuci iungitur vrb*i*.

Verum agè nunc tandem portas superemus Amani.
Ac primos Cilicum populos, Asiamque minoris
Littora, & internos peragremus vbique recessus:
Pamphyliam & Lycias vrbes, Liciæque propinquos
Caras,

TERTIVS.

Caras, & Aegæi confines æquoris aggros?
Ioniae clarasq[ue] domos, Lydosq[ue] penates,
Æolidosq[ue] & Mysorum quondam inclyta rura.
Hinc Rhetœa iacent Phrygiae clarissima bello
Littora principiumq[ue] Propontidis Hellespontus:
Mox bithynorum fines, quæ strictior alter
bosporus Euxinum pontum concludit: at vltra
Paphlagonum tellus coniuncta est Leucosyrorum,
Cappadocu[m] & Chalybum ferri prægnantibus agris.
Inde Lycaonie Pisidarumq[ue] arua, simulq[ue]
Maones & Galatae medios tenuere recessus.
Verum ea barbariae nunc tam confusa premuntur,
Ut neque sint noti fines, neque mœnia terris:
Atque ideo veteres vrbes, & prisca locorum
Nomina & insignem quondam celebrabimus Issum
Mox intus Cydni diuisam flumine Tharsum,
Et Crammam soloen Pompei nomine dictam,
Coryciamq[ue] urbem pariter portumq[ue] specumq[ue].
Nec procul Aspendus ripas tenet Eurimedontis.
Hic etiam Attalicis colitur vicina colonis
Cynthia Pergensis simul & Patareus Apollo.
Inde Cragique iugum, nocturnoque igne Chimæra
Terribilem, & Xantiflauas linquamus arenas:
Piscosamq[ue] Gnidon potius, claramq[ue] sepulchro
Urbem Halicarnassum, & Mausoli nomine regis,
Aegæique alias memoremus littoris vrbes:
Ionicæque caput gentis, celebremque virorum
Miletum patriam, & Mycales sub rupe Prienen,
Cum Colophone Ephesum Latoidos æde superbâ.
Hinc sardiconiuncta tenent vineta Timoli,

L I B E R

Clazomenæ littus, sinuosos Smyria recessus.
Interius Trallis, Philadelphia, Laodicea,
Pergamus ac Thyatira: sed & clarissima rerum
Troia sub Idæis radicibus, vnde scamandri
Et simoentis aquæ voluuntur in Helleponsum.
Antandrus posthac subit, inque Propontidis oris
Cyzicus, extremoque iacens Nicomedia Ponto.
Hanc supra ad boream sunt & Chalcedones agri,
Atque Heraclei fines, ubi dicitur olim
Cerberon Alcides ferro durisque catenis
Ex Acheronte imo superas traxisse sub auras.
Nicæam Ascanius, sed Prusam illustrat Olympus.
Inde Cythoriaco cum monte videbis Amastrim,
Et Teuthranteos fines, notamque Carambin:
Moxque sinenses medijs spectantur Amisi
Partibus, irriguisque assueta Themiscyra campis,
Hic & Amazonidum prope flumina Thermodoötis
Castra fuisse ferunt: extrema in littora Ponti
Vertice montano Trapestis inclusa recessit.
Interiore Sebastopolisque & Amasia tractu,
Ancyra & Iconium, Derbe, cumque urbibus amplis
Antiochenorum, vix nota parte coluntur.
Hic tamen Aegeo curuis illabitur vndis
Meander, simul & cantu celebrata Caystri
Flumina, Pactolo coniungitur aurifer Hermus:
Vorticibusque altis remorata fluenta Cayci,
Atque alij subeunt non parui nominis amnes,
Parthonius posthac, & Haly vicinior Iris,
Sangariusque petunt Euxini littora ponti.

His tamen omissis pariles videamus ad ortum

Arme-

TER TIVS.

Armeniæ tactus, præfecturasq; potentes,
Et bariedri altos apices, montesq; Ceraunoss;
Ulteriusq; auro celebrataim & vellere Colchin.
Ast Albanorum medios includit Iberos
Planicies, finem Cyro quæ ducit ab amne,
Et premit Eoas Hircano littore partes.
Samosata Euphratis ripas, Melitenaq; rura,
Tigranocerta tenet colles, Artaxata campos,
Casplia quæ præceps ad littora fertur Araxes.
Inde Dioscorias in finibus Heniochorum,
Mercibus externis & vocum mille figuris
Inclyta, latifluas despectat Phasidis vndas.
Nec procul Hermonassa vetus, vinclisq; Promethei
Caucasus, ac niuibus syluisq; grauatus opacis.
Eshedones Colchis accedunt, moxq; Coraxi,
Cimeriæq; graui pressæ caligine terræ.
Inde Melanchlénis Mæotidos accola Sindon
Iungit laxamatas Scythici prope fluminis oram,
Quin & Hyperboreos montes, Scytiaq; niualis
Interiora tenent variæ sine limite gentes.
Prima Arimasporum gryphis inimica propago,
Finitimi quoque Amazonicæ telluris Alani:
Adde & Arimphæos Iaxartarumq; recessus, (q;.
Hippophagos, Anthropophagosq; , Galactophagos
Quiq; intus folijs depectunt vellera Seres.
Multaque præterea Scythicæ cognomina gentis,
Quas procul à Tanai boreali parte iacentes,
Immensus medium percurrens Afida terram
Taurus ad extremum discludere dicitur ortum:
Taurus, qui dites populus terrasq; potentes
Indorum

L I B E R

Indorum tepidos latè speculatur ad austros.
Hic iacet emporijs tellus opulenta marinis,
Fertilis omnigenum rerum, semperque virenti
Fronde nemus bifera crebros parit arbore fructus,
Multaque vastarum nutrit portenta ferarum.
Nullaz illic hyemes, sed sol æstate perenni
Vicinis radijs vernantia temperat arua.
Atque ideo multæ gentes & maxima regna,
sinarumque solum & Chryse peninsula: sed quis
Omnia barbarici tractus longeque remoti
Nomina, tam tenui valeat percurrere versu?
Indica eis rapidum spacioſo flumine Gangem
Terra, palimbotrosque Chelonophagosq; colonos,
Bracmanesque tenet, mox duros Gymnosopistas,
Bucephalæque vrbis fines, Nysamque superbam,
Quam Bacchus quodam primis orientis in oris
Condidit: at Macedo non inferiora reliquit
Oppida, transgrediens armis vietricibus indum.
Haud procul oceani per littora flexa Gedrosi,
Carmaniisque iacent, & florentissima regna
Persidis: ulterius Chaldæorumque penates,
Orchoa, Persepolisq; simulq; Hecatompylos vrbes,
susarumque arces, Babylonicaque arua coluntur.
Ast in secessu dupli circundata tellus
Æquore, Petras montes, desertaque passim
Iugera felicesque Arabum distinguere campos
Dicitur, hæc Nabatæorum procul intus ad ortus,
Panchæumque solum, Pygmæorumque phalanges
Terribiles gruibus spectat, pinguesque sabæos.
Hæc thuriis lacrymas, & odores pascit amomi,

Cinna-

TERTIVS.

Cinnamaque, costumque simul, casiaeque saporem,
Et nardi fruticem, ac stillantem cortice myrram.
Nunc sarraceni redolentibus vndique campis
Rura tenent mechamque superstitione potentem:
Atque alias celebres dictis in partibus vrbes,
sed nos Hyrcani repetemus littoris oram,
Assyrios, medos, Hyrcanorumque colonos,
Cyropolinque arcem, Ninique ad Tigridis vndas
Moenia, & Ecbatanis iunctam Ctesiphonta vetustis,
Arsaciæque vrbis tractum, longe que remotos
Bactrorum populos, Paropanisadumque recessus.
His Arianorum gentes, Parthosque fugaces,
sacharumque domos, Arachosiaque insuper arua:
Multaque, si libeat, Latiae non cognita lingua
Oppida, iam dictis poteris coniungere terris.

Africa nunc sequitur feruore notabilis ipso,
Vasta, minusque frequens, tantum fœcunda ferarū.
Interius quia sol medius nullas iacit umbras.
Vruntur flammis, siccisque teguntur arenis,
Deserti tetro serpentum afflamine campi:
Quodque die solis violento incanduit æstu,
Humida nox reficit, paribusque refrigerat horis.
sed notam Libyci peragrantes littoris oram,
solis ab occasu, solis videamus ad ortum,
Ante ieque domum Tingin, constructaque Mauris
Oppida, tum stellas humeris Atlanta ferente:
Vnde molucha fluit, maluæque propinquior vnda.
Hic simul icosium Gartennæque arua coluntur,
Pluresque indigenis noti cognominis vrbes.
At Numidas fines præterfluit Amisaga: post quem
Hipponis

L I B E R

Hipponis geminæ Colopisque videbis vtrinque
Mœnia, Ruscadæque solum, sedemque Siphacis
Longius à pelago Cyrtam, & quos Tabraca campos
Incolit: hinc Uticam & magnæ Carthaginis urbem
Bragada limitibus vimium discernit iniquis.

Mox geminæ Leptis tractus, Syrtique propinqua
Clupea cum Taphris, vbi fundit in æquora Triton
Collectas fluvio ternisque paludibus vndas.

Hic circum gentes Nasamonum, Punica latè
Terra patet: mirumque nimis quod inhospita Syrtis
Littora Lotophagum diris incingit arenis.

Proximushinc sequitur Cinyps, aræque Philenæn.
Mox ad deuexum penitus Catabathmon habebis
Pentapolis tractum, & clarum Ptolemaidis urbem,
Hesperiam, Arsinoenque simul, mediumq; Cyrenen,
Ammonisq; domū, & geminā procul intus Oassim.
Marmaridæ posthac passim sine mœnibus vllis
Vilia dispersi subeunt magalia ciues.

Inde Parætonium Mareoticaque arua sequuntur,
Cum campis Ægypte tuis, qui littora rubri
Vasta tenent pelagi, longoque ex ordine tractu
Æthiopum terris patrium clauduntur ad austrum.
Hic perhibent moles periugera multa iacentes
Pyramidum celsas superare cacumine nubes.

Hic Psammetichi regis labyrinthius error:
Pluraque non minus his extant memoranda, sed vñ-
Vrbis Alexandri pariter, veterisque Canopi, (tro
Et Pelusiacæ gentis propelittora fines,
Ac procul à pelago celebres recitabimus vrbes:
Antiquæ Memphi iunctam babylona recentem,

Bubasti

TERTIVS.

Bubasti, Taneos, claramque Hyperionis arcem,
Hermopolinque, Cynônc; polin: mox deinde vide-
Intus vbi Nilus Cancri secat astra, Syenen, (bis
Centifores Thebas, cultamque Diospolis aulam,
Et crocodileis exercita Tentyra monstris,
Omnigenumque deûm dictis procul oppida terris.

Inde sub Ægypto minus hospita solis ob æstum
Terra iacet campi longè lateque patentis,
Monstrorum domus, & rapidis loca subdita flâmis.
Decolor Æthiopum populus per littora sparsim
Obtinet ardentes vario cognomine tractus.
Troglodytarum cultis hac parte cauernis
Lucifero primi blemyæ iunguntur ab ortu.
Ast Agisimba procul gelidis discedit ab Arctis,
Atque umbras rerum vicinos iactat in austros.
Hic memorant Nilum Lunæ de montibus ortum.
Per varios riuos vastisque paludibus auctos,
Hinc Elephantinamque urbem, lateque patentem
In medio Meroen concludere: proxima sed post
Ægyptus latis spatiantem flumine campis
In pelagus Pharium septena per ostia fundit.
Interius deserta tenent nudi Garamantes,
Mox Elephatophagique; Antropophagique feruntur.
Et Gamphasantes timidi, Satyrique petulci.
At procul Hesperium latè per littora tractum
Atlantesque feri, Getulorumque coloni,
Nigriteque habitant, simul & Phaurusia pubes:
Insuper & plures alibi: sed promptius altis
Nubibus, & nitidis de derim cognomina stellis,
Quam totidem populos, linguas, faciesque locorum
Regna-

L I B E R

Regnaque terrarum, cumque ipsis oppida campis,
Apricos montes, & opacas vndique sylvas,
stagnantesque lacus, & crebri vorticis amnes,
Littoraque & gratos possim comprehendere portus.
Has tamen è multis variarum nomine rerum
Percurri breuiter mixtas regionibus vrbes.
Quarum pars super est prisco sub nomine pars est,
Excidijs deleta: locisque manetibus ijsdem,
Pertotidem linguas & secula temporis acti
Nomina diuersis causis mutata feruntur.

Nunc locus Oceani, quæ sunt à Gadibus usque
Auroram, & totum quæ circumpleteitur orbem
Nereus, æquoreis ambitas dicere terras
Fluctibus. extremo terrarum fine coluntur
Cassiteri venæ celebres grauiore metallo.
At procul Hybernis succedunt Anglica regna,
Litoribus Scotiæ coniuncta: sed Anglia primam
Londinum, & claras per littora continet vrbes,
Orchades hinc multæ numerantur, & ultima Thule,
Atque in secessu propior Zelandia tellus.
Ulterior Scythicus boreali frigore pontus
Horret in accessus glacie densisque pruinis.
Multæ autem terræ solis redeuntis ad ortus
Vndique laudatis habitantur in æquore campis:
Sed vix nomen habent peregrinis verbis aptum.
Taprobaneque orbis medium sortita recessum,
Lucibus æquatis depresso conspicit axes.
Hanc circum oceano variarum altrice ferarum,
Quin & Erythræo plures memorantur in alto.
Gorgonis hinc sedes, & in hospita testa Medusæ

Hespe-

TER TIVS.

Hesperio tractu surgunt: mox arua beata,
Et fortunata sparsa sine semine terræ.
Est etiam vterius non visa prioribus annis
Insula, diues opum cultuque immanis agresti,
Quam lucristudium, rerumque cupido nouarum
Prima sub extremo conspexit sole cadente.

Illa tame valeant: iam nunc propiora sequuntur,
Herculeoque freto positis vtrinque columnis,
Intromissa fluunt per apertas æquora terras,
Extantesque vagi s^{er}camps mirantur in vndis
In primis Ophiusa mari consurgit Ibero,
Cumque Ebusitanis Balearica regna colonis,
Atque aliæ plures passim sine honore iacentes.
At breuibus spacijs despectat Corsica tellus
Littora Sardinia: Tyrrhenum deinde per æquorum
Pontia cum Frochytæ, Capreæ, Planasia: moxque
Scylla ferox canibus, simul & Zanclea Charybdis,
Ausoniæ siculæque tenent confinia terræ,
Inde Pithecusæ, Lipara & Vulcania: post quas
strongyle, & innumeræ penitus visuntur in alto
Insulæ: ante alias sed enim præstantior (olim
Cyclopum Cererisque; domus) Trinacria montes
Finibus extremis diuersa per æquora fundit,
Cūque; Peloriade Lilyben, vastumque Pachynum:
Interius celebrem flammis viuacibus Ætnam,
Atque; Erycis templum, & claras amplectitur vrbes,
Messianam, Catinam simul & Megarensia rura,
Cumque Syracusis Drepanum notamque Panormū
Tauromenō, Camerinā, Agragāta, Leontiō, Hyblā.
Sunt etiam Adriaco Diomedis nomine dictæ,

Et

LIBER

Et quas Iōnium latē circumfluit æquor,
 & hæcum se 'es Corcyra, & littus Echinæ
 Insula mox Cephalenorū, & nemorosa zacynthus,
 Illustrisq; Ithaca, & Strophades, quas dira Celæno,
 Harpyiæq; aliæ quondam tenuisse feruntur.
 Hinc Theganusa iacet, Venerique dicata Cythera,
 Insuper & Salamis, propiorque Ægina, sed intus
 Myrtoum Sporades fluctu circumsonat æquor,
 Nisyron, Olearon, Theram, Melonq; rotundam,
 syron & Hippurim, Patmon, viridemq; Donysam:
 Inde Lebynthon & Icariam, sparsasq; per altum
 Cycladas, albentemq; Paron, planamq; scriphon,
 Mox Delon Mycone celsa Gyaroq; retinestam,
 Florentemq; Cythnen, Sicynon, sacramq; Lyæo
 Naxon, & hinc Siphnō, Rhenē, mox Tenō & Andrō
 separat Aonijs procul hinc Euripus ab oris
 Euboicas vrbes, Chalcin niueamq; Caryston,
 Ceneiq; ingum, infidumq; Capharea nautis.
 Adde tot Ægæo distinctas æquore terras,
 sciathon & nitidis latam Peparethon oliuis,
 Tum scopelon, scyrum, & Vulcani mœnia Lemnū,
 Threiciamq; samū, Tenedon, mox Chiō & Imbron,
 Et Mitylenam spaciose littore Lesbon,
 Iunonisq; domum, sed Astypaleia rura,
 Carpathijq; maris Rhodiorum & Appollinis vrbes,
 Lindon, Ialysonq; simul, veterenq; Camiron.
 Illustrant etiam Creten Hecatopolin vrbes,
 Lyctus & hinc Gnosus, Cydon, Gortyna, Lycastus,
 Atque aliæ, quarum vix nomina nota supersunt:
 Ida iouis cunæ, & Dictæ culmina montis,

His.

MV T E R T I U S.

Hisq; Samonion adiunges, Criuq; metopon.
Issicus inde sinus Cypri, complectitur vibes,
Cum salamine Paphum, grauidamque Amathunta
metallis.

Sed quid nota sequor? multæ sine lege iacentes
Insulæ oceano in magno, medioq; profundo,
Partim homini cultæ, partim deserta feratum
Pascua, neglectis pelagi clauduntur in oris.
Quædam iam celebres, olim sine nomine terræ
Multarum nec honor priscus, neq; nomen habetur,
Sed libet hoc portu fessas subducere naues.

Finis libri III.

D E V A R I A R V M R E R V M
N O M E N C L A T V R I S,

P E R C L A S S E S.

 Ostquā præcipuis cœli terreq; marisq;
partib inuesti, verboq; creata poteti,
humanæque manus monimenta stu-
pemus & artem:
Nunc propiora sequi, mundumq; vi-
dere minorem,

Et quicquid proptertalem Deus ipse creauit,
Ingeniumque hominis longo quæ repperit usu,
Dicere pergemus: superent modò nomina rebus.

Principiò terræ dominum, rerumq; potentem,
Præstantem specie, fortunatumq; superni
Numinis aspectu, quanuis damnauerit error
Impius, & diræ subiecit corpora morti:
Non tamen ingenuæ penitus vestigia formæ,

C

Nec

VARIAR. RERVM

Nec data cesserunt diuinæ semina mentis:
Quæ solus nouit, solus scrutatur ab alto,
Qui regit affectus varios, animisq; vigorem
Suggerit, & corpus magnis virtutibus implet.
At nobis breuiter, quæ sensibus vndique nostris
Occurrunt notæ referentur carmine partes
Corporis & summo quæ sunt à vertice membra.
Sanguis, adeps, cerebrū & pingui cum carne medulla,
Venarumq; viæ graciles, arteria, nerui,
Ossaq; membranæ, sudoriferiq; meatus,
Et cum visceribus distinctæ in corpore fibræ.
Moxq; decus capitis, vultus, geminæque lucernæ.
Corporis, & custos teneræ palpebra pupillæ.
Occiput atque aures, cilium, caluaria, nasus,
Maxillæ duplices, & frons sacrata pudori.
Temporaque & nares, calamistratiq; capilli,
Elatumq; supercilium, promissaq; barba.
Mandibulamq; tegens mentū, labiumq; decorū,
Os hominis, rostrumq; auium, rictusq; ferarum.
Hinc guttur subit, atque imo tonsilla palato,
Et gula dependens à faucibus, inq; recuruis
Cingiuis dentes, septæ munimina lingua.
Affinis iugulo ceruix, collumq; superbum,
Spinaq; vertebris toto firmissima dorso,
Brachia cum scapulis, humerus, manus, vlna, lacert⁹,
Musculus, axillæq; cauæ, cubitiq; sequentes,
Palmaq; cum digitis, index cum pollice, verpus,
Sinciput atque vterus, cutis, & cum ventre papilla,
Et ventris medium, atque extremi corporis vngues,
Hinc laterum robur, costæ, præcordia, mammae,

Inte-

NOMENCL. LIB. I.

Intestinorum series, cordisque recessus,
Splen cum felle, iecur, pulmo simul ilia, lumbi,
Et fons morborum stomachus, vesica, renesque,
Pectora cum pugnis, & edax cum clunibus aluus,
Mentulaque, & femorum partes cum cruribus: inde
Vulua, nates, inguen, matrix, praeputia, testes,
Cum genibus tali, & genuino cum poplite sura
Plantaque cum pedibus, robustaque tibia, coxa,
Postremique simul calces, & quicquid in ipso
Corpore diuersum superest, propriumque ferarum:
Concha, pilus, squammæ cum pennis, vellera, setæ,
Vngula, cumque toris palearia, pellis & armi,
Cornua cum cristi, mox cauda, proboscis & alæ.

Sed dum præcipuos memoramus corporis artus,
Sensim ad res alias ventum est: pariterque videnda
Quadrupedum species, sæuarumque ordo ferarum,
Iuncta reptilium varijs insecta figuris,
Squammigerūque genus pisces, pictæque volucres:
Et quicquid natum tellus habet, aër & vnda,
Atque hominis pedibus subiectum, plurima passim
Sponte sua confert securæ commoda vitæ.
Principioque duces, aries, & taurus, & hircus,
Mox equus & mulus, verres, maialis & agnus,
Inde sues, veruex, cumque ægris porcus asellis,
Lanigerique greges ouium, petulansque capella,
Bubalus ac barrus, vitulus, bos, vacca, caballus,
Capreoli, leporesque leues, & odora canum vis,
Armeniæ tigres, iracundiique leones,
Cumque lupus vrsi, lynces, panthera, camelus,
Simius, ichneumon, erinaceus, hinnulus, histrix,

VARIAR. RERVM

Rhinoceros, elephas, crocodilus, cercopithecus,
Tragelaphusq; hippopotamus, cū dorcade, ceruus,
Sæuus aper, volucresq; ibices pardiq; feroce,
Syluestresq; onagri, vulpes, leopardus & vrus,
Talpaq; luce carens, crocuta, sciurus, hyæna.
Castores amphibij, lutræ, damæq; fugaces,
Murilegi feles, sorices cum muribus atque
Mustelis, glires, viuerra, cuniculus, hoedus:
Ignoræque aliaæ species atque ora ferarum,
Quæ passim varius sine nomine procerat orbis.
Corporis exigua sunt & quæ mole feruntur,
Fucus iners, apiumq; genus, vespæq; nocentes,
Infestumq; crabro pecus, atque infestius œstrum,
Musca, culex, bruchus, cynomia, teredo, locusta,
Atque hyemis formica memor, segnisq; cicada,
Blattaq; papilio, tineæ, & cum cimice bombyx,
Pyraustæ simul & nitidis lampyrides alis,
Curgulio, campe, cōvoluulus atque ceraastes,
Hinc eruca, pulex, & amica crvoris hirudo,
Stellio, lumbricus, scarabæus, araneus, aspis.
Scorpius, aspectuq; nocēs basiliscus, echidna,
Cochlea, & infestus serpens, buprestis & hydrus,
Tum domiporta subit testudo, lacerta, dracones,
Tippula, rana, grauis bufo, salamandra, rubeta,
Cantharis ac limax, scolopendra, phalangia, gryllus.
Quinetiam liquidis quædam patcuntur in vndis,
Ostrea cum conchis cancer cum murice, perca,
Cetus, amansq; hominis delphinus, phoca, balena,
Vericolor polypus, cum passere salpa marino,
Carpio cum scombris, & cum torpedine rhōbus,

Cum-

NOMENCL. LIB. I.

Cumquē halece scarus, murenaque, sepia, salmo,
Gobius, aurataque, acipenser, mena, silurus,
Tynnus & anguillæ, canis, & cum mugile congrus.
Hinc lupus ac barbo, mulusque echeieis, hirundo,
Quique ferunt alijs accepta vocabula rebus.
Inde genus volucrum cœlo quod gaudet aperto,
Anser, anas, perdix, turdus, gallina, palumbes,
Nisus & accipiter, motacilla, monedula, miluus,
Psittacus hinc sequitur, pictisque nitentia pennis
Corpora pavonum, phasianus, turtur, hirundo,
Vocales merulæ, fringillaque frigore gaudens,
Regulus halcyonesque & sturnus, alauda, coturnix,
Attagé atque apodes, philomelaque, passer, acathis,
Picâ loquax, aquileque leues, & garcula cornix,
Graculus & picus, cuculus, curruca, columba,
Gryphes hyperborei, phœnix simul ardea, cygnus,
Struthius ac falco, & cum porphyrione pygargus,
Aériæque grues, longoque ciconia rostro:
Hinc fulica atque parix, vultur, ficedula, mergus,
Et cristatus epops, ibisque infesta colubris,
Noctuaque & meropes, bubo funestus, & otus,
Nicticorax, vlulæ, strix, vespertilio, coruus.
Quæque locis alio viuunt sub sole remotis,
Et peregrina tenent cognomina. Protinus illis
Quicquid in Alcinoi syluis, & Adonidis hortis
Crescit, Hamadryadum saltus, viridesque napæas.
Et quas immenso tellus producit in orbe,
Vallibus aut campis, fluuijsque & montibus altis,
Per varias species necemus in ordine plantas.
Primaq; citrus adest, mox cedr, & innuba laurus.

C 3

Hinc

VARIAR. RERVM:

Hinc acer & ficus, pinguesque sequuntur oliuæ,
Pampinæ vites, & amictæ vitibus ulmi,
Persicus atque pyrus, lambucus, amygdalus, ormus,
Sacra Ioui quercus, frondosaq[ue] tegmine fagus,
Castaneæq[ue] simul coryli, patulæq[ue] inglandes,
Bdellia, lentiscus, fructuq[ue] onerata rubenti
Arbutus, & lenta victoris præmia palma:
Populus & præcox cerasus, nodosaq[ue] cornus,
Et platani steriles, curvataq[ue] glandibus ilex:
Hinc abies, pinusq[ue] virens, labrusca, cupressus,
Esculus, ac tæda pingues, ferulæq[ue] minaces,
Molle filer, piceæ, malus, terebinthus: at inde
Taxus, & amnicola: salices, lenteq[ue] genistæ:
Mespilus, & morus, larix, oleaster, arundo:
Mox hebenus, lotusque, & spinis prunus acutis,
Et cum iuniperis cytisi, fatuæq[ue] mariscæ:
Hinc tiliae molles, & fraxinus vtilis hastis,
Hoarentesque rubi, simul & viburna, chamedrys,
Cum rusco sorbus, cum spino myrtus & alnus,
Perpetuoq[ue] virens buxus, tenuesque myricæ:
Milleq[ue] pomorum species, quibus optima tellus
Expromit varios ima radice sapores,
Cum nucleis resinam, & maturo semina fructu,
Cumq[ue] acinis baccas glandesq[ue], vnuasq[ue], nucesq[ue].
Hinc frutices simul & nitidæ cum floribus herbae,
Balsania cum casia, thus, myrraque nardus, amomum,
Acacia & moly, mox dira aconita sequuntur,
Narcissus, viola, & nimium rosa plena pudoris,
Caucalis, œnanthe, rodaphne & amaracus iris,
Acorus, hyssopusque, althæa, lauendula, caltha,

Fœ -

NOMENCL. LIB. I.

Fœniculumq; anisumq; chelidoniumq; crocumq;;
Rugosum piper, & pallentis granacumini,
Et cum lactucis caryophyla, zingiber: inde
Ozima chærephylumqué, immortalesqué amarathii,
Et satureia thymi referens thymbræqué saporem,
Salvia, dictamus, blittum, colocasia, sandyx,
Peucedanumqué, apiumqué, melathia, petroselinū,
Ambrosia, & baccæ semper frondentis acanthi,
Capparis & tristes inulae, corruda, sinapis,
Artemidisqué chamæpityos atque achrados herbæ,
Allia cum cepis, coriandra, papaver, anethum,
Corchorus in lachanis, carex, absinthia, spelta,
Rutaqué serpillumqué & suáuerubens hyacinthus,
Silphion, andrachne, raphanus, nasturtia, caules,
Brassica cum rapis, cyperus, spinacia, porrum,
Pisa, fabæ, ciceres, reliquique leguminis ordo,
Ordeaqué & milium, far, chondrus, auena, filigo,
Infelix lolium, viciæ, triflisqué lupinus,
Triticeæ messes, & humi nascentia fraga,
Cum fœnugræco staphilinus, aristolochia:
Hinc eruca salax, scolymus, satyriqué gemelli,
Marubium, panicumqué & hyoscyamus, sagapenū
Lapsana, verbascum, plantago, anchusa, simulq;
Esula cum betis, solanum, strychnus, oryza,
Lilia, mentastrumq; euphorbia, centaurea,
Abrotanum, seseli, mox & cynoglossa sequuntur,
Asphodelus, smilax, cryngion, enneaphylon,
Pulegij, nepetæ simul & boraginis herba,
Betonica & scandix, muscus cum rore marino,
Inde meliphylon, panaces, scammonia, scylla,

VARIAR. RERUM.

Solsequiu, graueolens cunila, ac verbena, pyrethrū,
Hellenium, lupulus, buglossa, filix, adianthum,
Errantes hederæ, lapathus cum baccare, malua,
Menta, leonpodion, lentes, niueumque ligustrum,
Cum ritulis ebuli baccis, melilotus, hibiscus,
Intybus atque atriplex, boletus, tubera, fungi,
Asparagi, pepones, bulbi, gelidusque citrullus,
Et tenero cucumis, longoquæ cucurbita collo,
Saxifraga, vrganum, mox glycrrisa, melones,
Granaquæ pæoniæ, vacinia, costus, aizon,
Anthemis, & viscum quod non sua seminat arbos,
Ptisana, symphytonque, cichorea, myriophyllum,
Clematis atq; aloë, ladanum, hyppericōq; foratum,
Hinc sifer, helleborusque duplex, & noxia succo
Galbana, lonchitis, mox camphora, tithimalusque.
Mandragoræque simul flores & mœsta cicuta,
Spinaque cum rusco, paliurus, lappa triphyllon,
Carduus a tribulus, rhamnusque, virtica, phaselus,
Cum pentaphyllo saliunca, dracunculus: inde
Cannabis & spartum, linumque, anagyrus & eruum:
Iuncus cum scirpo, simul vlua, papyrus & alga,
Stirps, radix, folium, flores cum cortice, rami,
Spicaque cum siliquis, stipulaeque & culmus, arista.
sed quis cunctarum vires & nomina verbis
Explicit? aut possit totidem discernere formas?
Cùm plures herbæ quam nomina: proinde relictis
Naturæ rebus, magis explorata sequemur.

Atq; magistratus dicemus & officiorum
Nomina, & artificum diuersas ordine sectas.
Archiduces, Comites, celsum cum principe regem,
Indu-

NOMENCL. LIB. I.

Induperatorem, chiliarchon, & inde tribunum.
Hinc subit inuicti miles cum cæsaris armis,
Satrapa, præfectus, gemino cum consule quæstor.
Mox proconsul, eques, vexilliferumque secuti
Cum ducibus præco, legatus, scriba, satelles,
Ædilis, prætor, iudex, equitumque magister,
Interrex, censorque grauis, sanctusque senatus,
Patricioque simul cum dictatore decani.
Carnifici iunctus centurio, lictor & augur.
Pontificumque grauis fido cum præside cœtus.
Janitor atq; vigil, cumque ædituente sacerdos.

sunt etiam varix famosi nominis artes,
Quas quis vel casu, vel quas ratione secutus:
Hinc professorum venit longissimus ordo,
Grammaticus, rhetor, dialecticus, inde sophista,
Astrologus, geometra simul, jurisque peritus,
Philosophus, medicus, post musicus atq; poëta,
Cumque mathematico socius chirurgus, & acri
Physicus ingenio, vates, phonascus, aliptes,
Tibicen, historicus, phrygio, tractator arithmi,
Bibliopola simul sculptor, coccus, archimagirus,
Chalcographus, solers pictor, prælagus aruspex.
Inde propola, venit pariter cum litis amante
Causidico, post hunc fidicen, vespillo, magusque,
Pannifices, fullo, tubicen, sigulusque sequuntur,
Institor, aurifices, mercator, pharmacopola,
Mox lapicida, faber, cytharœdus, pellio, textor,
Cumque trapezytis, fusor, gemmarius: inde
Vinitor herbarum legulus, factorque papyri,
Athletæ, pugiles, & cuni cursore probatus

schœno-

VARIAR. RERVM.

Schœnobates, tonsor, chartarius & gladiator,
Quique simul statuas, vnguentaq;, cibraque, sellas,
Carbonesque solent & vitra parare, quibusque
Bractea, marsupium, pariter cements, sagittæ,
Plastra que carpentumque dedisse vocabula cōstat.
Funifex que simul sutor, coriarius & mox
Oeconomus, lanius, pincernaque & architriclinus.
Pistor, & hinc molitor, mensarius, & publicanus:
Tum gladiorum opifex, & notior hospite caupo,
Nauta simulque agilis remex, auriga, viator,
Agricola atque olitor, piscator, villicus, auceps.
Hinc durus messor, tornarius, histrio, saltor,
Mulio & ægonomus, venator, fossor, agaso,
Pastor & vpilio, mox bubequa, māgo, subulcus.

Inde gradus veniunt, & iuncti sanguine cœtus,
Agnati pariter cognatorumque propago,
Affinis, coniunx, vxor, procus atque maritus,
Cum socrero, sponsusque gener, socrusq;, nurusque,
Sobrini, patruusque grauis, geminique parentes
Cum genitrice pater, mater tera, consobrini,
Germanique simul fratres gratæque sorores:
Hinc patruelis adest, natique: simulque nepotes,
Mox & auus proauusque & auunculus atq; gemelli,
Fratria cum leuiro, iunctusque sororius: inde
Vitricus, atque audax sequitur cum glore nouerca,
Priuignus pariterque amita atque amitus: at ultra
Patronusque reusque cliens, testator & hæres,
Et cum legitimo paruus tutore pupillus.

Nunc simul ingenij clarorum inuenta virorum
Instrumenta, operum varius quæ postulat vsus:

Et

NOMENCL. LIB. I.

Et structurarum partes, luxusque tegentis
Corpus, & escarum percurrent nomina carmen.
Quāquam hæc de multis sint pauca vocabula rebus:
Mensa, tripos, tabrum, catinus, scutella canistrum,
Vrceus ac scapus, mox amphora, cantarus, verna,
Olla, lebes, cacabus, discus, sartago, patella,
Arca, lagenæ, cadusque, & cocta fidelialimo,
Libra, calix, modius, crater, lanx, quadra, salinum,
Pocula cum calathis, guturnia peluis, amussis,
Et cum pistillo, mortaria, follis, ahenum,
Fuscina, marsupium, & firmis charchefion ansis:
Inde veru, coclear, chytropus, mantile, paropsis,
Cupaque cum loculis, cyathi, pateraque capaces:
Mox infundibulum, culter, craticula, funda,
Mappa simulq; abacus, lychnus, cum forcice, cribru,
Atq; Cytoriaca plenæ cum pyxide cistæ.
Tessera cum talis, agilis pila, deinde fritillus,
Tibia, testudo, cythara, tuba, fistula, plectrum,
Dux laterna viæ speculum, candelabra, fistrum,
stragula, lodices, lectus, substrataque mollis
Culcittra, puluinar, cunabula, sponda, scabellum,
Scrinia, ceruical, iunctisque aulæa tapetis,
Circinus, ampullæ: mox dentiscalpia, corbes,
Antlia, rastelli, multrale, catena, batillum,
Fusus, verticulumq; colus, glomus, annulus, orbis,
Filaque, pecten, acus, simul additallicia telæ,
Hinc dolabra, limæ, cum forcipe, malleus, incus,
Ascia cum terebro, cuneus cum cote securis:
Tum runcina, scopæ, fabrilia, scalpta dolones,
Torcular, & prælum, ac dentata lamina ferræ,

Sar-

VARIAR. RERVM

Sarcula, ventilabrum, & triplici cum falce bidētes,
Carpentum, temo, currus, rota, vomis, aratrum,
Arbuteæ crates, & mystica vannus Iacchi,
Stiuaque cum radijs, buris, ligo, canthus & axis:
Hinc saccus, dolium, contextaque fiscina virga.
Gausape, mox restis, pluteus, lectica, cylindrus,
Tribulaquie, traheæque & iniquo pondere rastri,
Sella quoq; & phaleræ, strigiles, furcæque bicornes,
Calcar cum stimulis, & ephippia, frena, capistrum,
Retia, muscipulæque, amites, pedicæ, atq; matellæ,
Verriculumque, auidisque voratus piscibus hamus,
Haftaque cum clypeo, gladius, vagina, bipennis,
Clava simulque arcus, & plena pharetra sagittis,
Pugio, bombardæ, catapultæ, balista, flagellum,
Mantica, malluuiū, trôchus atq; nouacula, parma.
His quoque diuersæ succedunt ordine partes,
Ædibus in cunctis quæ plusve minusve struuntur:
Porticus, aula, domus, pavimentum, limina, postes,
Ostia, vestibulum, & bifoies cum cardine, valuae.
Atria, triclinium, puteus, cœnacula, scannum,
Cum locuplete penu, stabulum, viuaria, celle,
Hinc hypocausta, bases, camerae, celsæque columnæ,
Iunctaque cum caueis apotheca, cubilia, fornix,
Carcer & effuso deducta cloaca canali:
Inde peristylum, testudo, gynæcion, antes,
Cum fundamento paries, laquearia, portæ,
Janua, & interior postica, fenestra, lacunar,
Pessulus atque seræ, clavesq;, repagula, vectes,
Pergula, scala, gradus, podium, præsepe, caminus,
Moxque culina, focus, fornax, fumaria, furnus,

Hortus

NOMENCL. LIB. I.

Hortus & impluuium, granaria, balnea, turres,
Area, protectum simul & subgrundia, culmen,
scadula cū trabibus, tegulae & tignus, & imbræ,
Horrea, cancelli, & summi fastigia recti.

sunt etiam nauis partes, & multa supellex,
Malus, & antennæ transuersis cornibus, vnde
Carbasa dependent, remi, crassiæ rudentes,
Transtrorum series, pariterque harpago carina,
Ancora cum rostro proræ, fixusque repandis
Puppibus, & certo rectus moderamine clavis.

Indumenta simul vario confecta labore.

Pellibus & pannis, de bombyce, vellere, lino:
Purpura, pelliciumq; chlamys, toga, penula, sindon,
Pallia, diplois, strophium, multicia, peplum,
Hinc tunicis manicæ sunt, & redimicula mitris:
Byssus ad hæc, & cum lato sudaria clavo,
Insulaque, & regale decus diadema sequuntur,
Bullaque & interulæ, stola, flammea, vitta, lacerua,
Cingulus & caligæ, braccæ, pretexta, tiaræ,
Baltheus ac thorax, galeæ: mox fibula, cestus,
Fascia, ciciliumque, & prodigiosa cuculla,
Fimbria, reticulum, chirotheca, monilia, pallæ,
Sandalium, torques, tremulæque in vertice cristæ,
Supparus atque sagum, loricaque, limbus, abolla,
Centones, trabeæ, cum cyclade, lana, calyptre,
Palludamentum, femoralia, bardocucullus,
Calceus, atque ocreæ, conus, pileusque, galerus,
Cum soleis, crepidæ, socci, celsiæque coturni.

sunt etiam omnigenum delectamenta ciborum,
siue ea dura fames reperit, siue ipsa voluptas:

Panis

VARIAR. RERVM

Panis & intritum, simul & bellaria, pultes,
Affaque cum frixa atq; elixa carne, medulla,
Condimenta salis, mox & pretdulcia mella,
Saccaron, offa, garum, tucceta, tomacla, polenta,
Cum pulpamento, scriblita, borellus, & ouum,
Artocreaq;, fauusq; recens, obsonia, manna,
Pappaq;, farcimen, petaso, placenta, butyrum,
Durati sale terga suis, cum sunine, perna,
Caseus, issicium, succidia, deinde, minutal,
Castaneaq;, nucesq;, & suaue rubentia mala.
Hisq; epulis grati miscentur sepe liquores,
Hydromel, & mulsum, cereuisia, nectar, acetum,
Potus aqua, zythum, cum succo pinguis oliui,
Cumq; mero, vinum dilutum, ac defruta, mustum,
Hinc muriæ latices, & opinii copia lactis,
Vile serum, vappæque stupor, siceræque sapores.

Verum hæ humanae Diuis concessa saluti,
Morborum ingenti contra pensantur aceruo:
Quos tandem pariunt viciati in corpore primùm
Quattuor humores, cholera & cū sanguine phlegma
Atque melancholia: & rerum peruersus abusus:
Namque aér, cibus & potus, motusque quiesque,
Somnus & excubia replendique insuper ordo,
Affectusque animi, multum dominantur utraque
In partem, & prauo generant moderamine morbos:
Qui partim chronicci, partim dicuntur acuti,
Hinc tussis, spasmus, tetanus, dyspnœa, catarrus,
Vuula, singultusque, & cum raucedine rheuma,
Strumaque cum gibbo, sycosis, verruca, cicatrix,
Vomica, lichenes, varix, glaucoma, parotis,

Et

NOMENCL. LIB. I.

Et cum furfuriibus, cumque intertrigine scyrrus,
Lentigo ac scabies, & cum porragine, psora,
Phthiriasisque scatens, furunculus, inque petigo,
Et quae vicini corpus contagia l^edunt,
Mydriasisque simul madrosis, opisthotonusque,
Polypus, & graueolens ozena, grauisque coryza,
Hinc & alopeciam sequitur cephalaea, veterinus,
Leucoma, ægilops, ophthalmia, branchus & aphtha,
Trichiasis, vitiligo, simulque scotoma, synanche,
Et tactu mentagra nocens, epynctis & alphos,
Phthyris, erysipelas, anorexia, syncope & astma:
Moque paronychia morbo subit algos odonton,
Hemicræna grauis, manuum nodosa chiragra,
Lepra, elephantiasis, cancer, gangræna, parulis,
Hernia, prurigo, rhagades, tumidæque mariscæ:
Inde gonorrhæ labes, straguria, & hortor,
Ischias, arthritis, phagedæna, podagra, marasmus:
Tum dysenteriæ fluxus, & tormina ventris,
Cumque diarræa, lienteria, atque tenasmus,
Icterus, ascites, simul hæmorrois, & hydrops,
Bulimus, & languens dyspepsia, calculus, ichor,
Colica, lithiasis, dysuria, mox diabetes,
Cumque priapismo, bubon obsecenus: at inde
Cæliacus morbus, pleuritis, & enterocele,
Cardiacusque dolor, tonsilla, nephritis & anthrax,
Incubus, hydrophobus, raptæque epilepsia mentis,
Quem morbum herculū, dicūt, sacrūque; caducumque
Infaustumque inter suffragia commitialem:
Nec paralysis abest, pariterque epidemica pestis,
Ecstasis, & maniæ furor, atque insana phrenitis,

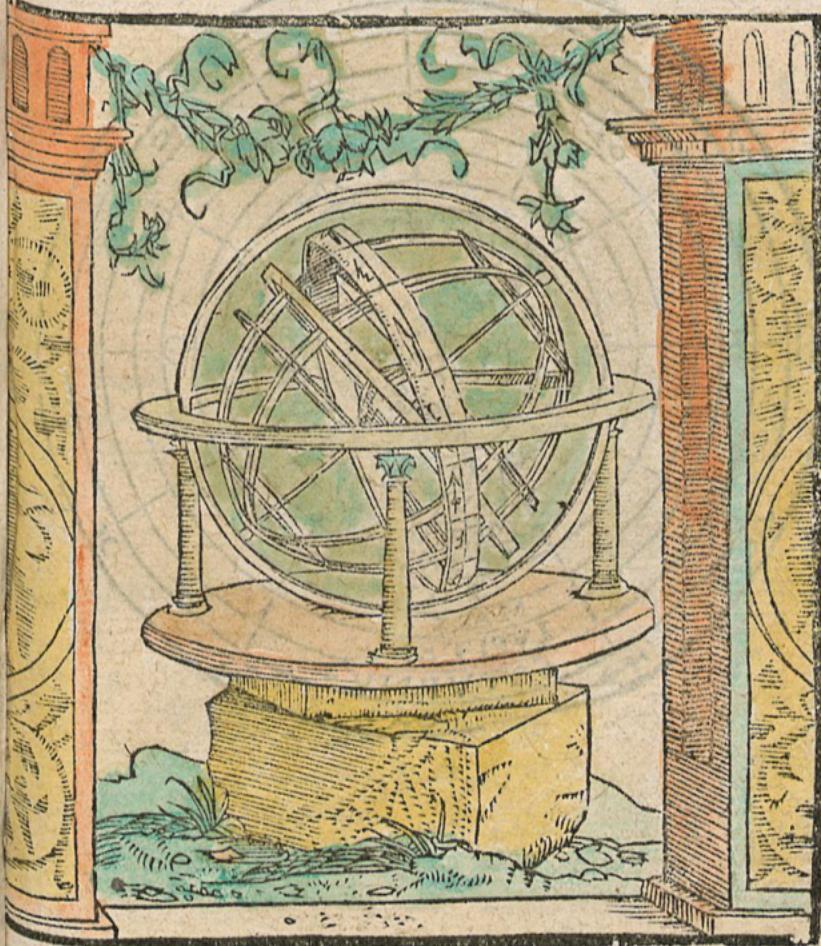
Ileos

VARIAR. RERVM.

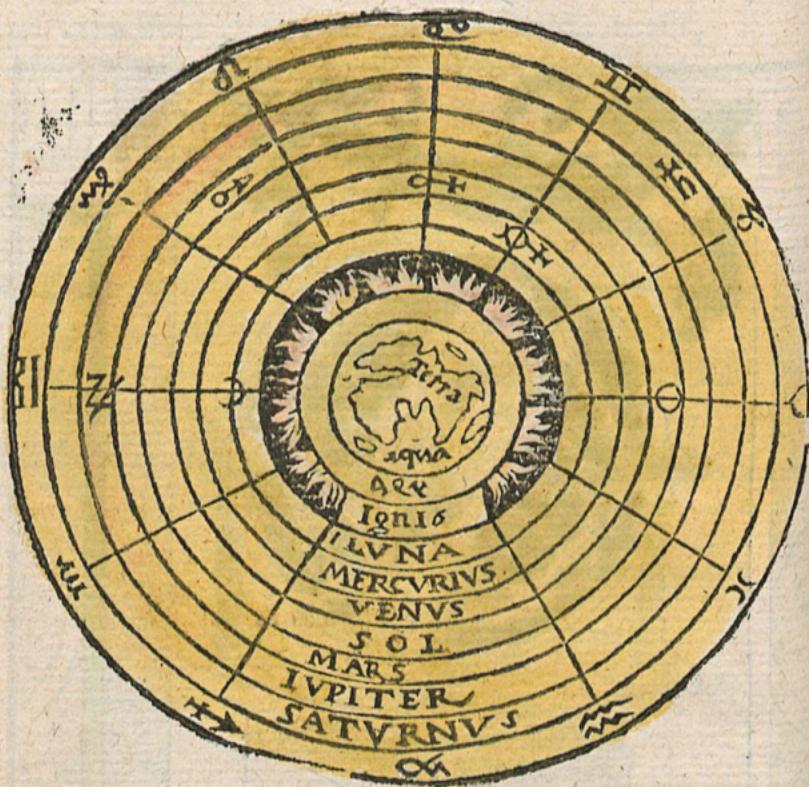
Ileos, abscessusque graues, apoplexia morbus
Sonticus: hinc herpes, & condyloma sequuntur,
Exanthema, simulque oscedo, cachexia, phlegmon,
Pulmonus splenisquelabor, cephalalgia: febres,
Hectica cum putrida, tritæ, & ephemera, causon,
Quartana, atq; aliæ, quarum discrimina nouit,
Quis solus mundi cunctas speculatur abyssos.
At nos chiliadas rerum numerare parati,
Vocibus in medio priuamur: nec tamen ista
Nomina cum proprijs pigeat perdiscere rebus.
Cætera quæ restant, nec sunt numerata sub istis
Versibus, explebunt doctorum scripta virorum.
Nos quoque diffcili functi mea Musa labore,
Cùm perculta graui premerentur pectora fluctu,
Arma inter media, & rabiosam dæmonis ram,
Carmina nunc alios potius cantare sinamus.

F I N I S.

CIRCVLIO
Sphæræ, cum
V.Zonis.

ORDO PLANE- tarum, cum aspectibus.

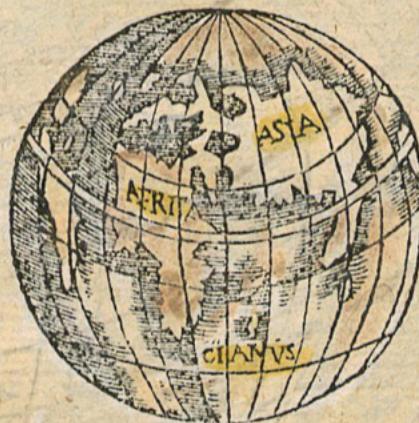
REGIONES ET nomina ventorum.

SEPTENTRIO.

Θρακίας Ἀπαρκτίας Βορίας
 Circius Septētrionarius Aquilo
 Noordt.

OCCIDENTS.

Αργεῖνο
 Canis
 ζεύφυρος
 Favonius
 West
 Αἴτι
 Africus
 Αἰθέρ
 Aeris

ORIENS.

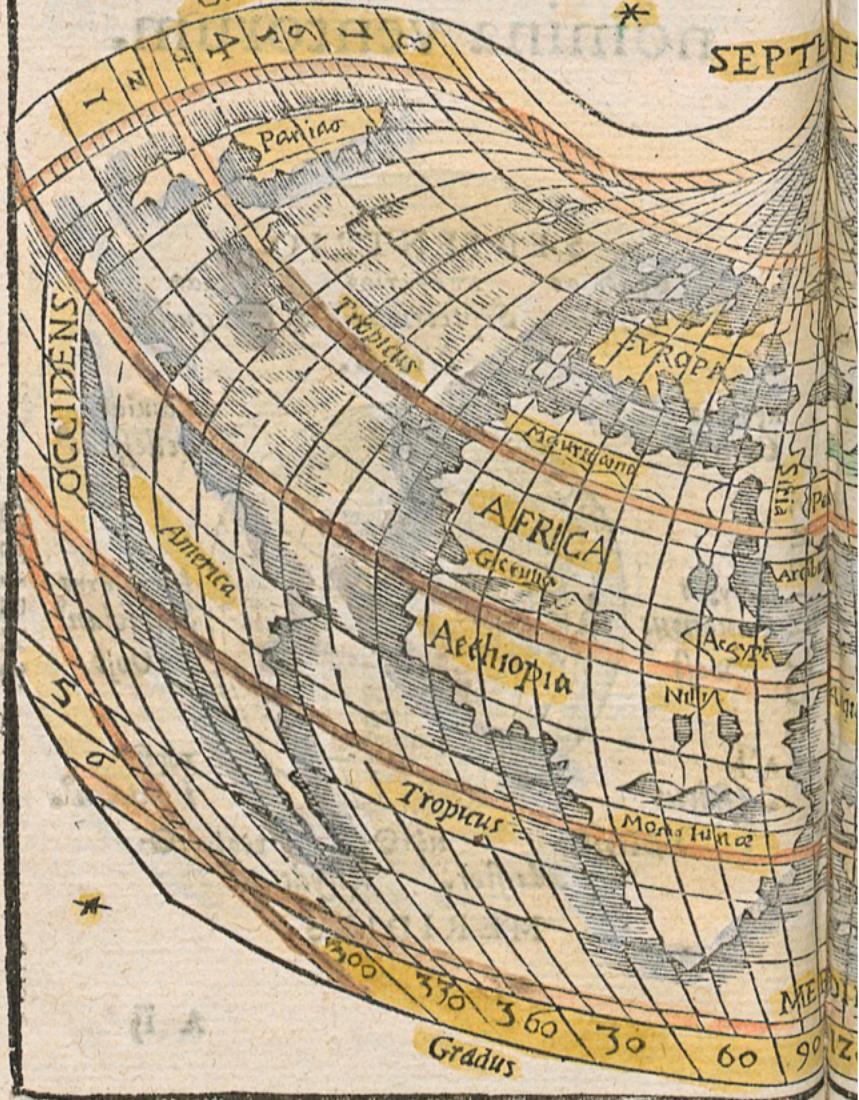
Κακίας
 hellesthōz
 Απιλιότης
 Subsolan^o
 Oost
 Εύρω
 Vulturn^o
 Νότο
 Auster.
 Zuydt.

MERIDIES.

A H

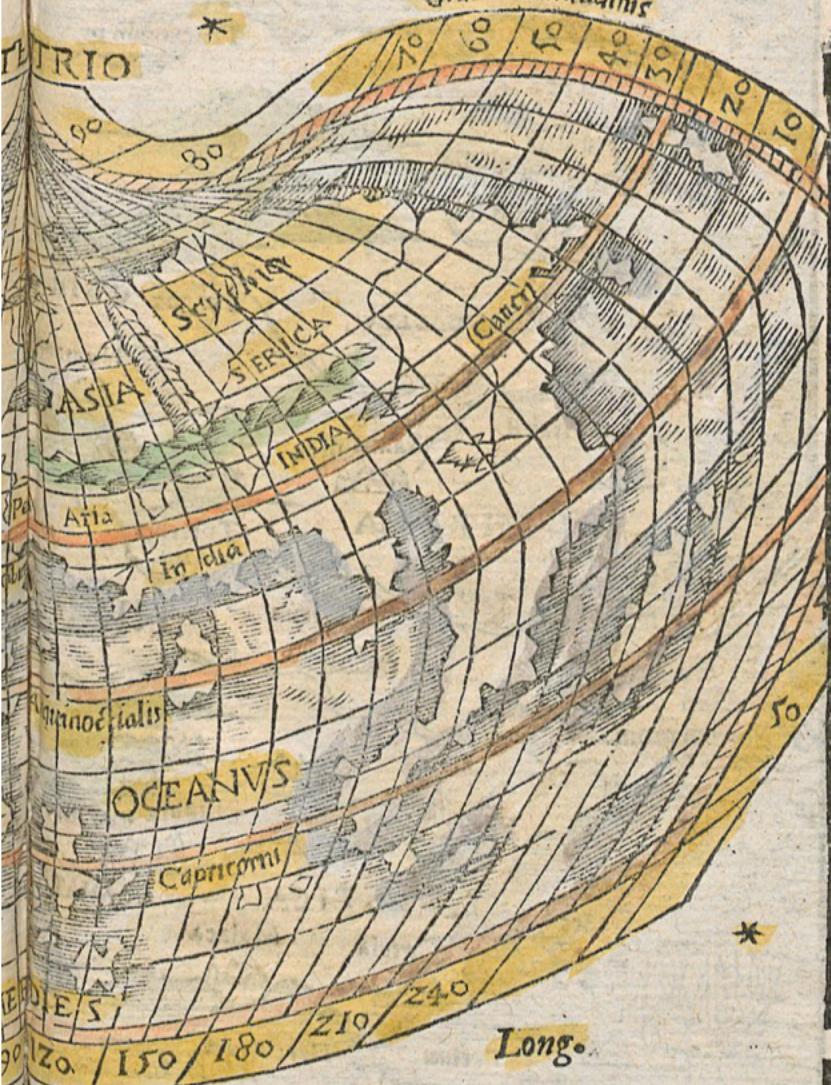
THEATRUM VNUIVERSALIS

O. do. Climatione

COSMOGRAPHIA

Gradus Latitudinis

A 3

B

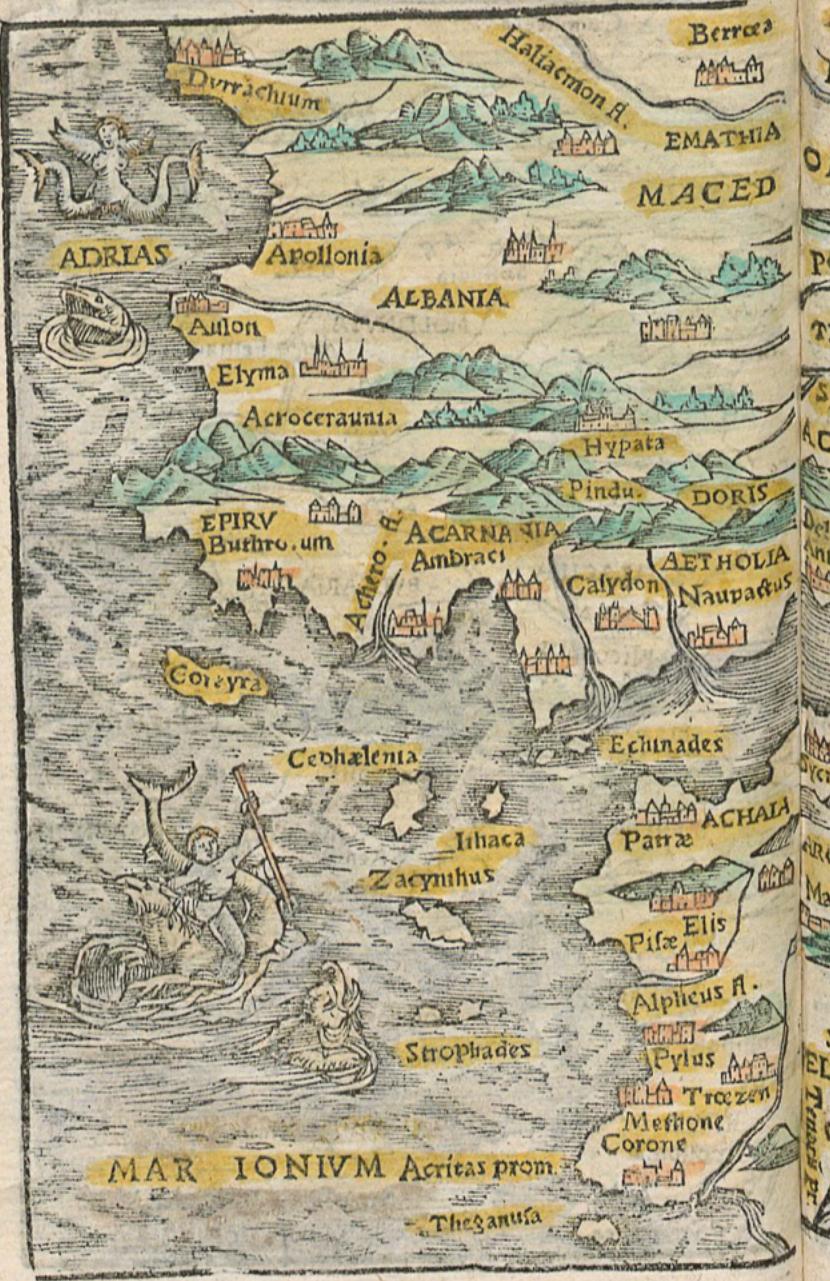

B 3

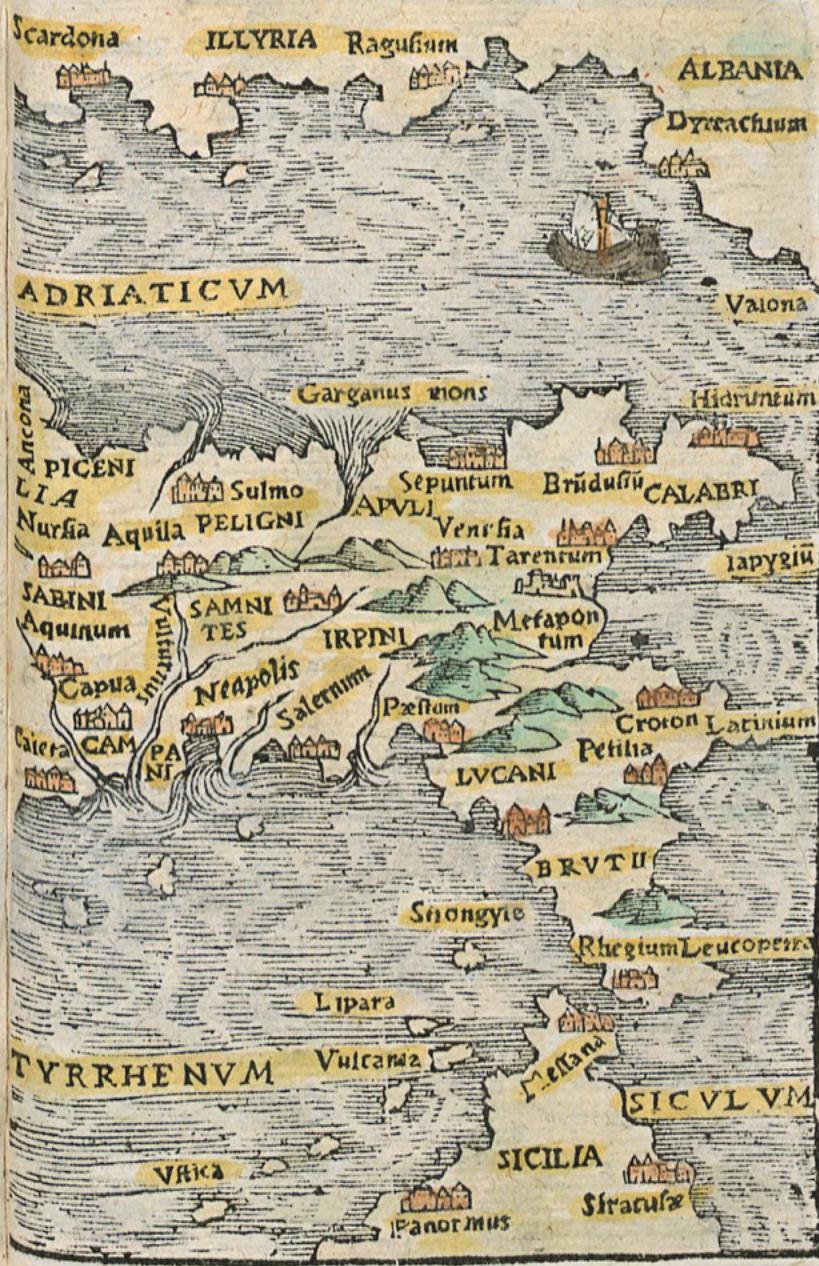

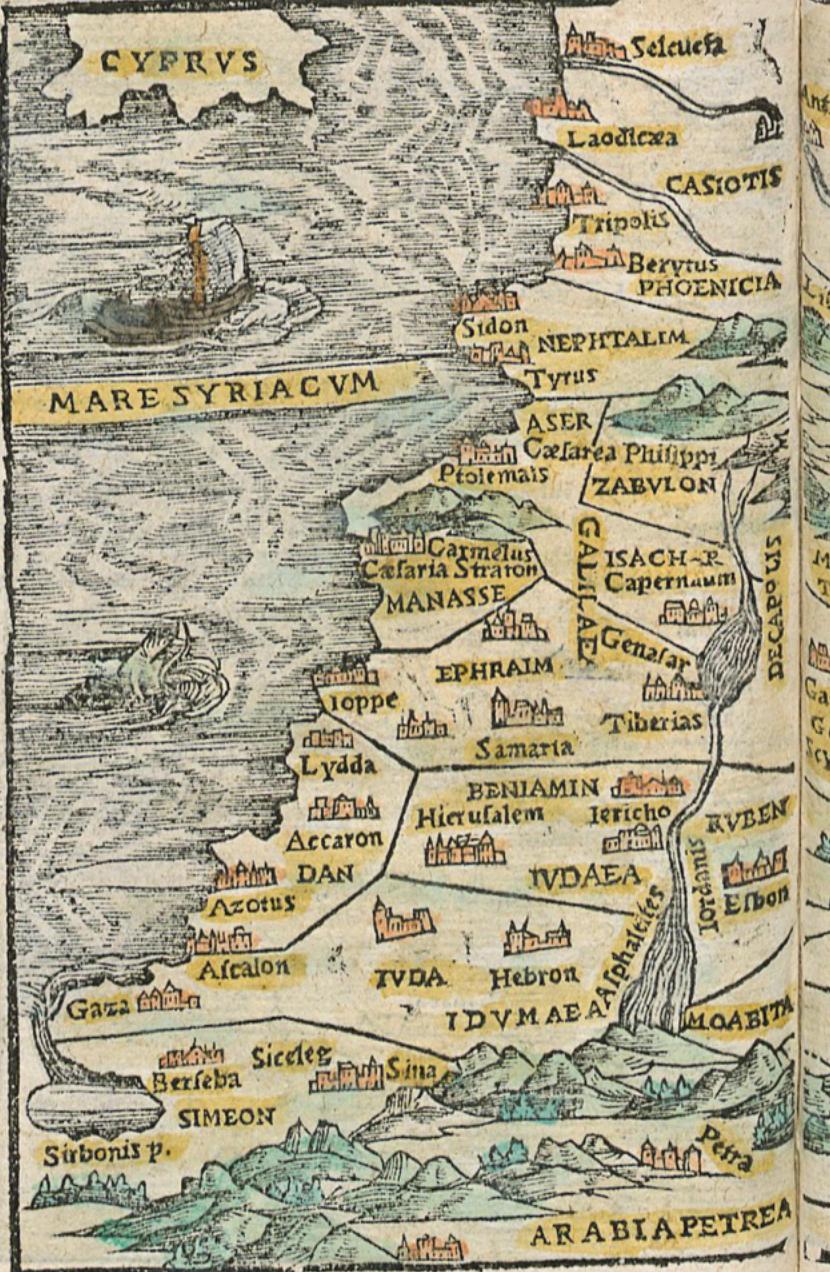

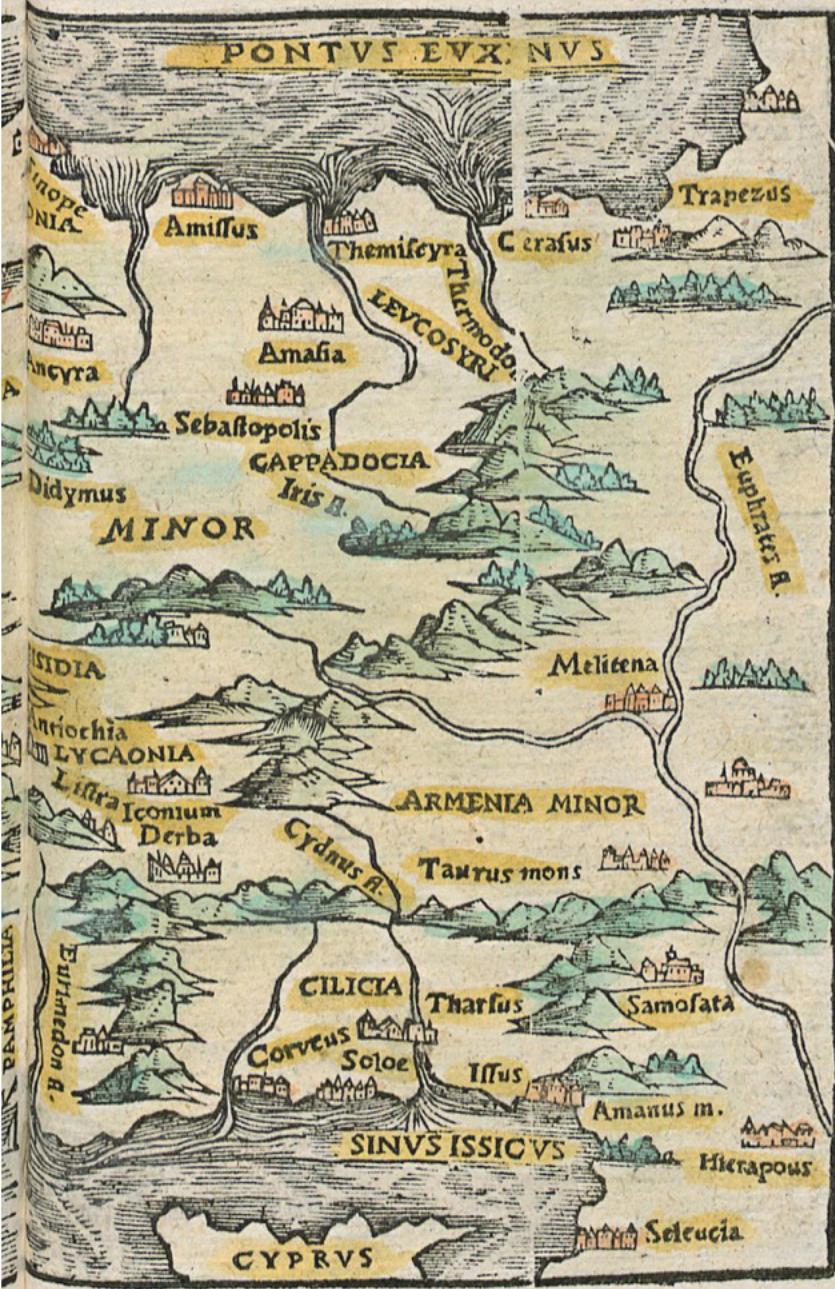

C 2

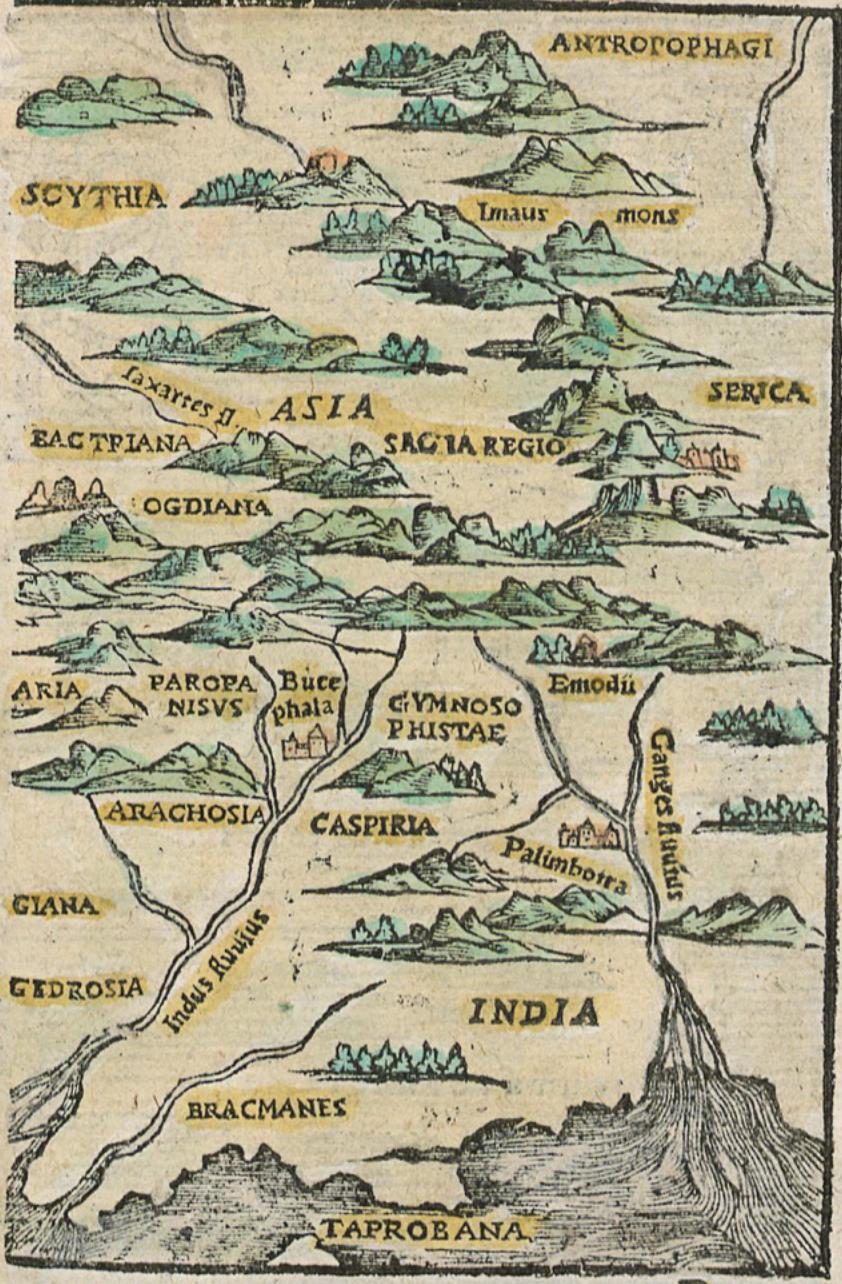

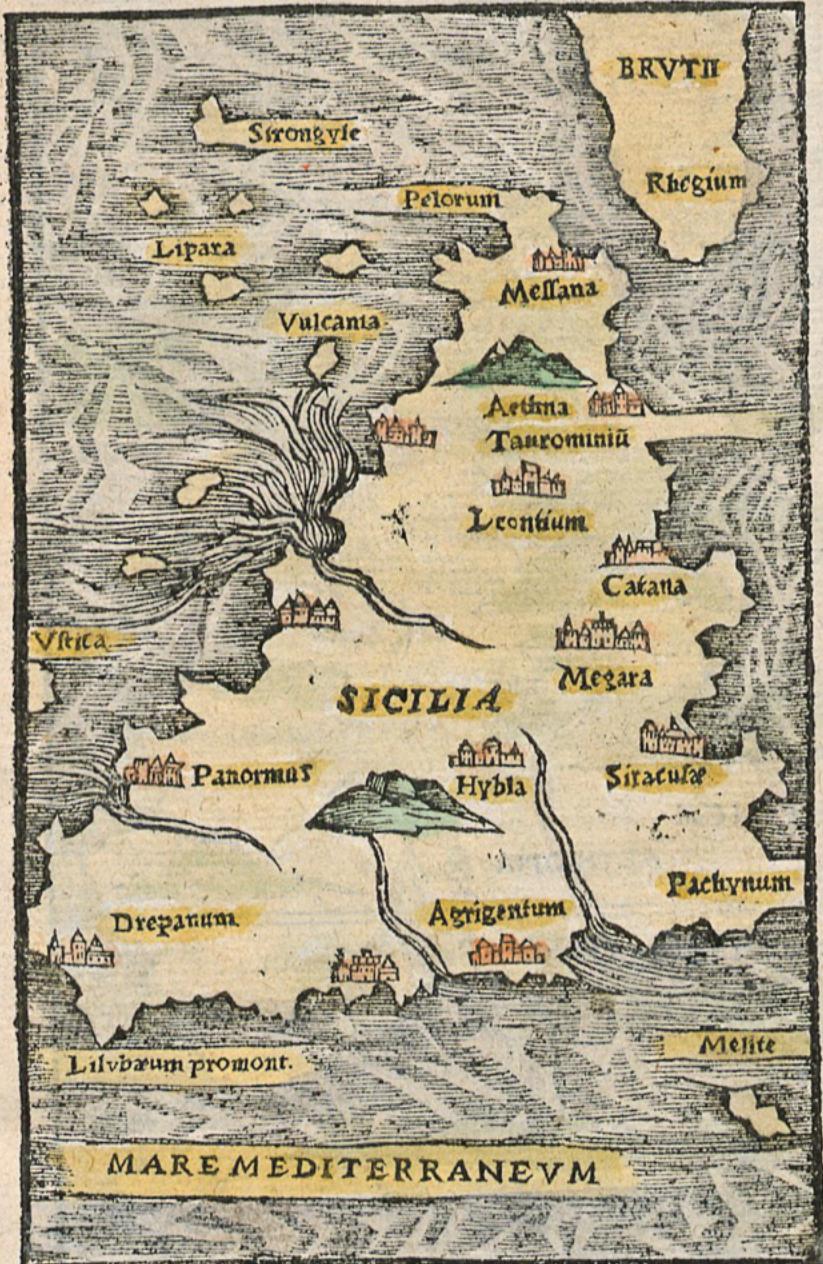

MEDITERRANEVM

D 2

Impress. Antuerp. An. M. D. LX.

